

Historische Kring Diemen

Mede mogelijk gemaakt door:

Café 't Pandje

Schilderij "De Herbergtuin" van Jan Steen uit ca. 1661-1663. De afgebeelde herberg bevond zich zeker niet in Diemen, maar de sfeer van de uitspanning zal nauwelijks verschilt hebben van die van Diemense herbergen (coll. Staatliche Museen, Gemäldegalerie, Berlijn).

INHOUD

o Voorwoord	<i>John Cuijpers</i>	1
o Historische herbergtocht door het 17e- en 18e-eeuwse Diemen	<i>Jaap Haag</i>	2
o Herberg De Vergulde Wagen en café Vervetjes	<i>Henk Teiwes</i>	11
o Café Van de Vuurst	<i>Will Bulterman</i>	14
o Hotel-café-restaurant De Kroon	<i>Taco ten Dam</i>	16
o Café Aan de Stegge	<i>Will Bulterman</i>	25
o Café 't Straatje en café 't Pandje	<i>Taco ten Dam</i>	28
o Prikbord	<i>Redactie</i>	37

www.historischekringdiemen.nl

opgericht 16 maart 1991

jaargang 18, nummer 1-2008
gratis voor leden

bestuur:

voorzitter: John Cuijpers
secretaris: Henk Teiwes
penningmeester: Gerard Baars
bestuursleden: Frans Deckers
Dineke Groen
Jaap Haag
Noor van Mens
Cora Rijkogel

secretariaat:

Rode Kruislaan 145
1111 NH Diemen
tel. 699.20.93
henkteiwes@scarlet.nl

gironummer:

152.58.66
Penningmeester HKD
Tureluurweg 32
1113 HA Diemen
gerardbaars@freeler.nl

redactieadres:

Rode Kruislaan 145
1111 NH Diemen
tel. 699.20.93
henkteiwes@scarlet.nl

redactieteam:

Dorien Bult
Will Bulterman
Taco ten Dam
Jaap Haag
Wiard Krook
Ellen van Meurs
Alfons Ruitenbeek
Henk Teiwes

correcties:

Henk Teiwes
Wiard Krook
Martijn van der Riet

**lay-out:
opmaak:**

eindredactie:

Taco ten Dam
t.ten.dam@planet.nl

druk:

MultiCopy Diemen
Sniep 77, 1112 AJ Diemen
tel. 698.16.00
fax. 690.56.09
diemen@multicopy.nl
multicopy.nl/diemen

ISSN 0929-9068

© 2008 Artikelen of delen daaruit mogen niet worden overgenomen zonder toestemming van de auteur(s). Het lidmaatschap van de Historische Kring Diemen bedraagt € 15,- per jaar. Leden ontvangen de HKD-Nieuwsbrief en minimaal tweemaal per jaar het verenigingsblad Historische Kring Diemen. Men kan lid worden door zich aan te melden bij het secretariaat.

Het was al een lang gekoesterde wens van de redactie om een themanummer te maken over de horeca in Diemen. De reden ligt voor de hand. Sommige uitspanningen in Diemen vervulden niet alleen een centrale functie in het leven van de Diemenaren, maar hadden ook een grote aantrekkingskracht op veel Amsterdammers. Ook in de boekjes van Frits Reurekas vinden we veel tot de verbeelding sprekende foto's van horecagelegenheden.

In de redactie vonden enkele wisselingen plaats. Wil van Koningsbrugge verliet de redactie vanwege een buitenlands verblijf. Daarentegen werd het redactieteam uitgebreid met Dorien Bult, Will Bulterman en Alfons Ruitenbeek. Helaas werd Dorien kort na haar aantreden ernstig ziek, maar gelukkig is zij aan de beterende hand. Will Bulterman is geboren en getogen in Diemen en is uitstekend op de hoogte van de recente verhoudingen in Diemen. Alfons Ruitenbeek is jarenlang actief geweest in de Diemense politiek en samenleving.

Het onderzoek naar de Diemense horeca leverde al vrij snel zoveel informatie op dat de redactie al in een vroeg stadium besloot dat ook het tweede nummer van dit jaar over de horeca zal gaan. Dit eerste nummer bevat een record aantal pagina's van 36. De redactie is er niet alleen in geslaagd weer een aantal zeer lezenswaardige artikelen te produceren, ook het beeldmateriaal is vaak uniek. Opnieuw gingen her en der de bureauladen open en kwamen er vaak geweldige foto's op tafel, die de lezer in staat stellen zich letterlijk een beeld te vormen van de periode waarover geschreven wordt.

Jaap Haag neemt ons het verst mee terug in de geschiedenis. Op boeiende wijze verhaalt hij van de herbergen in de 17e en 18e eeuw, die zich in Oud-Diemen, Over-Diemen, nabij de Diemerzeedijk en natuurlijk in Diemerbrug bevonden.

Over café *Vervetjes* is door de HKD al veel geschreven, maar een horecanummer over Diemen zonder *Vervetjes* is geen horecanummer. Henk Teiwes nam de taak op zich de wederwaardigheden van dit unieke café ("Lommerrijke waranda aan het water") aan de Hartveldseweg nog een keer beknopt te boekstaven.

Will Bulterman zocht de familieleden op van de vroegere eigenaren van café *Van de Vuurst* en café *Aan de Stegge*. Het leverde twee prachtige artikelen op met eveneens heel mooi fotomateriaal.

Taco ten Dam beschreef de geschiedenis van het misschien wel meest bescheiden Diemense café in de jaren vijftig en zestig: 't *Straatje*. Na gesprekken met onder andere Ineke Blansjaar en Koos Alberts komt dit 'Amsterdamse' cafeetje aan de Burgemeester Bickerstraat weer tot leven. Ook de geschiedenis van café 't *Pandje*, dat door de actieve eigenaar Herman Beijnes de bescheiden rol van zijn voorganger ontgroeide, wordt beschreven.

Daarnaast beschreef Taco ten Dam het verhaal van het legendarische hotel-café-restaurant *De Kroon* aan de Muiderstraatweg.

Wiard Krook leverde weer een wereldprestatie door de verwerking (digitalisering) van het beeldmateriaal en het lay-outen van dit nummer.

Zoals gezegd zal ook het tweede nummer van dit jaar over de Diemense horeca gaan. Op de agenda staan onder meer artikelen over herberg *Huis te Rust*, café *De Reiger*, café *Hesp* (de 'Turkse Tent'), café *Mell*, café *De Herberg*, *Het Wapen van Diemen* en een overzicht van de andere Diemense horecagelegenheden van vroeger en nu. Aan deze artikelen wordt momenteel al hard aan gewerkt door het redactieteam.

Tenslotte: mocht u iets gemist hebben, of beschikt u over nog niet eerder gepubliceerd fotomateriaal betreffende de Diemense horeca, dan horen wij dat graag.

John Cuijpers

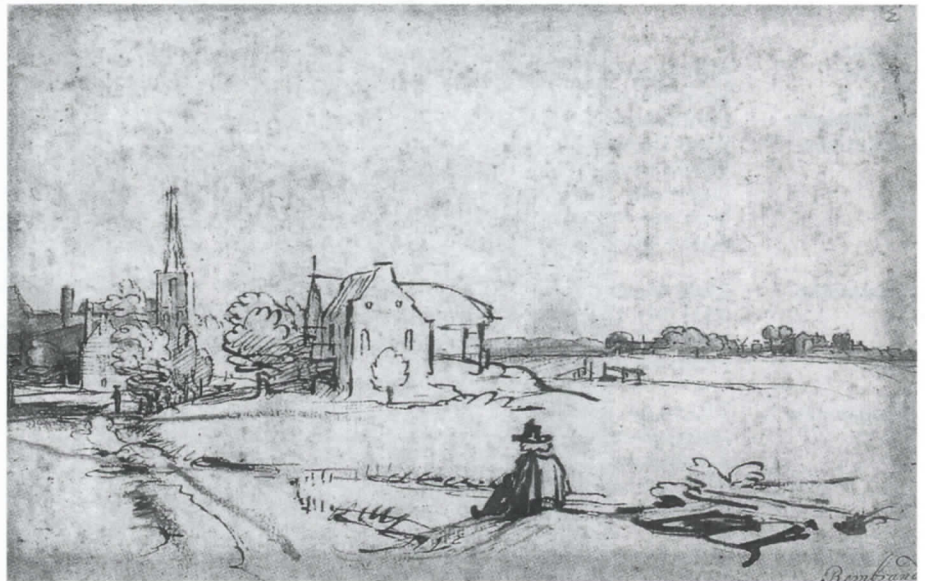
BIER, BRANDEWIJN EN WIJN. KOFFIE EN THEE

Jaap Haag

“Schenk in, drink uit! Het bier is toch voor de ganzen niet gebrouwen?” In vrolijke, bewoordingen als deze lieten de Nederlanders zich ook vroeger al het gerstenat goed smaken. Of de wijn, als ze die betalen konden tenminste. Onze voorouders van de 17^e en de 18^e eeuw waren goed van innemen, zoals reizigers uit het buitenland telkens weer opviel. En zoals ook op schilderijen van Adriaen van Ostade of Jan Steen nog altijd te zien is. Maar zoals menige dominee betreurde: “Wat helt gy na de kroeg? Treed liever in de kerk. En word daar vol des geests. Dat is een heylsaem werck!”¹

De keel smeren

In Diemen lag dat natuurlijk niet anders. Want voor de vroegere inwoners van onze woonplaats gold natuurlijk net zo goed, dat de geest gewillig is, maar het lichaam zwak. In de herberg vonden Diemenezen en Diemenaren “uytspanning ende tijdverdrijf”.² En niet alleen de inwoners van Diemen trouwens. Want er waren ook heel wat mensen van elders, die te voet, te paard of per schip door Diemen kwamen en hier graag even ‘aanlegden’ om hun dorst te lessen. Of hun honger te stillen. Dat konden reizigers op weg naar Amsterdam zijn. Of daar juist vandaan kwamen. Maar ook Amsterdamse dagjesmensen, die op hun zondagse wandeling graag richting Diemen liepen. De beroemdste van hen was ongetwijfeld de schilder Rembrandt van Rijn. Niet dat hij langdurig aan de toog van een Diemense herberg zal hebben gehangen. Rembrandt gebruikte zijn

Tekening “Gezicht op Diemen met een tekenaar” van Rembrandt van Rijn (1606-1669) uit ca. 1648-1650. Mogelijk heeft Rembrandt zichzelf afgebeeld, zittend in het gras van de berm van de Ouddiemerlaan. In het midden boerderij ‘Zeldenrust’ en links Diemen (het huidige Oud-Diemen) met de in 1807 afgebroken Mariakerk (coll. particuliere verzameling).

Foto van Diemerbrug, met links herberg ‘De Vergulde Wagen’ en vlak voor de brug herberg ‘Huis te Rust’ (met plat dak en galerij), uit ca. 1903. Het jaagpad liep voor de uitspanningen langs. De herbergen moesten in de jaren ’30 wijken voor het autoverkeer op de toenmalige Rijksweg-1 (coll. Hans Goedhart).

tijd liever om wat te tekenen of te schetsen en de inwoners van Diemen zullen hem dan ook vaker ergens aan de kant van de weg bezig hebben gezien. Maar het is moeilijk voorstelbaar, dat hij na gedane arbeid niet een van de Diemense etablissementen heeft bezocht. Want ook zijn keel moest tenslotte worden gesmeerd. En we weten dat ook hij van het leven wist te genieten.

Op herbergtocht in Diemerbrug

Wie zich in de 17e of de 18e eeuw een glas bier of wijn wilde laten inschenken, hoefde in Diemen nooit ver te gaan. Voor een maaltijd gold hetzelfde. Want of je nu in Diemerbrug was, in Oud-Diemen, in Over-Diemen of aan de Diemerzeedijk, er was altijd wel een herberg, uitspanning of tapperij in de buurt. Soms meerdere vlak bij elkaar, zoals rond de Diemerbrug.

Herberg 'De Reiger' (het witte gebouw rechts van de Diemerbrug) was vermoedelijk de oudste herberg in dit deel van Diemen. De Diemerbrug lag toen overigens nog direct in het verlengde van de Ouddielerlaan. De foto uit ca. 1906 is in westelijke richting genomen (prentbriefkaart uitg. Schalekamp, coll. HKD).

Komend vanuit Amsterdam vond je in de Watergraafsmeer vlak vóór de *Hartsvelder Brug* (de nu niet meer bestaande brug over de Ringvaart van de Watergraafsmeer) het etablissement *De Turkse Tent*. Deze koepel met theetuin stond dus binnen de huidige gemeentegrenzen van Amsterdam en heeft daar tot 1870 gestaan.³ Maar omdat er later aan de Diemense kant van de Hartsvelder- of Hartveldsebrug óók een uitspanning *De Turkse Tent* gestaan heeft, rijst het vermoeden, dat dit etablissement later in Diemen (als café *A.J. Hesp*) is voortgezet.⁴ Wie na de Hartveldsebrug verder richting Diemerbrug liep vond daar naast elkaar (van west naar oost) herberg *De Vergulde Wagen*, herberg *Huis te Rust*, ook wel *Rustenburgh* genoemd, het koffiehuis van Hoogerwerf (later Van Engelen). En na het oversteken van de Ouddielerlaan vervolgens nog herberg *De Reiger*.⁵

Al deze etablissementen lagen aan het water van de in 1637 gereed gekomen Keulsche Vaart. Er liep alleen nog een jaagpad voor hun deur. Schippers of hun vrouwen of knechten, trokken vanaf die jaagpaden, al of niet met jaagpaarden, hun schepen door de vaart. Zoals de trekschuiten naar Muiden en Weesp. Daarnaast was er ook veel wegverkeer, maar dat liep achter deze herbergen om. Dat deze herbergen op dit kruispunt van wegen en vaarten de nodige aanloop hadden ligt natuurlijk voor de hand. En inderdaad hadden deze etablissementen eeuwenlang een bloeiend bestaan. In de 20e eeuw moesten ze echter wijken voor het snel toenemende autoverkeer op de Rijksweg-1, die toen dwars door Diemen liep.

Naar Oud-Diemen

Wie in Diemerbrug een glas bier of een kop thee genuttigd had en zijn herbergtocht wilde voortzetten kon over de Ouddielerlaan naar Oud-Diemen lopen en daar neerstrijken in herberg *Het Regthuys*. Behalve dan op de dagen

dat de plaatselijke rechtbank (schepenbank) daar zitting hield. Want tijdens zittingen werd niet geschonken. Maar dan kon men voor een glas nog altijd terecht in de schuin daar tegenover gelegen 'commenij' of kruidenierswinkel, die later bekend was als het 'winkeltje van Roest'. In 1750 en in 1753 wordt Marten Meeuwisse hier behalve als kramer (kruidenier) ook als kroegbaas of "klijne tapper" genoemd. Meeuwisse mocht alleen bier en brandewijn tappen. Anders dan de waard van het tegenover gelegen *Regthuys*, die ook wijn mocht schenken en "gelagen zetten". De weduwe van Marten Meeuwisse kreeg in 1756 echter wél toestemming om koffie en thee "ter consumptie" te verkopen.⁶

Thee werd in Nederland sinds 1610 per schip vanuit Azië aangevoerd, maar was aanvankelijk veel te duur om door brede volksmassa's genuttigd te worden. Ook toen de prijs rond 1660 al behoorlijk gedaald was, bleef het toch een drank voor de wat rijkere burgerij. In de 18e eeuw werd het echter ook voor de gewone man betaalbaar. De vanuit het Turkse rijk aangevoerde koffie kon zich in de tweede helft van de 17e eveneens in een gestaag groeiende populariteit verheugen. Het eerste Europese koffiehuis opende in 1645 in Venetië zijn deuren. Den Haag volgde in 1664.

Met uitzicht over zee

Doorlopend naar de Diemerzeedijk vond je aan de dijk nóg een aantal herbergen of taveernes. Het moet daar heerlijk zitten zijn geweest. Je had er een prachtig uitzicht over zee met

Pentekening van de oude dorpskern van Diemen (het huidige Oud-Diemen) uit ca 1750. In het midden is de in 1807 afgebroken Mariakerk (nu begraafplaats 'Gedenk te Sterven') te zien. Rechts herberg 'Het Regthuys' (coll. Stadsarchief Amsterdam).

Tekening van P. van der May van de kruidenierswinkel en tapperij aan de Ouddiemerlaan 535 (later bekend als het winkeltje van weduwe Roest) in juli 1756. Twee klanten zitten buiten aan de houten tafel. (coll. Stadsarchief Amsterdam).

de vele schepen, die naar Amsterdam voeren, of daar juist vandaan kwamen.

Vanaf de Diemer Afloop (het punt waar de Ouddiemerlaan op de Diemerzeedijk aansluit), waren dat richting Amsterdam eerst herberg *Pampuszigt* (of een voorganger daarvan), en voorbij de hoek van Immetjeshorn herberg *Vislust*, al kennen we de exacte locatie van deze herbergen (nog) niet. Evenmin weten we sinds wanneer deze beide herbergen bestonden.

Vervolgens passeerde je bij het buurtje Jaap Hannes de herberg *Jacob Hanness* (of *Hanneszoon*). De geschiedenis van deze taveerne gaat op zijn minst terug tot in de 16^e eeuw. Herberg *Jacob Hanness* werd vanaf eind 16^e eeuw huis *De Jaeger* of *Het huys daer de jager uythangt* genoemd. Het werd bij de koop door het Hoogheemraadschap van de Diemerzeedijk in 1612 aangeduid als "t huys daer den Jaeger uijtgehangen heeft" en het stond op (of naast?) de plaats waar in 1726/'27 het

Tekening van de Diemer Afloop (het punt waar de Ouddiemerlaan de Diemerzeedijk bereikt) uit het begin van de 19e eeuw. Het huis in het midden moet vrijwel zeker herberg 'Pampuszigt' (het latere 'Land en Zeezigt') zijn geweest. Op deze plek staat nu 'Huize Zomerlust'.

Gemeenlandshuis van het hoogheemraadschap verrees.⁷

Tot dat jaar hadden de hoogheemraden in die door hen gekochte herberg vergaderd, de maaltijd gebruikt én overnacht (want sommigen van hen kwamen van ver). Maar de heren vonden deze gelegenheid kennelijk te veel behelpen en te weinig representatief. Met de bouw van het *Gemeenlandshuis* verloor de Diemerzeedijk hier echter een voor iedereen toegankelijke uitspanning. Dit tot onvrede van sommige passanten. Al schijnen die iets verderop in een herberg met de naam *Daar de vos in de gevel staat* hebben kunnen neerstrijken.⁸ Wie verder richting Amsterdam ging, kwam op de plaats waar de zeedijk naar het westen afboog bij de bekende herberg *Zeeburg*, dat als huis nog altijd bestaat. Net als *Jacob Hanness* lag ook deze herberg toen nog op Diemens grondgebied (pas in 1921 kwam de Diemerzeedijk

grotendeels onder Amsterdams bestuur te staan).

Zeeburg had vroeger veel klandizie, omdat schepen hier buitendijks konden aanmeren. Er werd vooral voor Amsterdam bestemd slachtvee aangevoerd. Nogal wat schippers en kooplieden zullen daarbij in de herberg hebben aangelegd. Maar ook wandelaars wisten deze taveerne te vinden. Onder hen Rembrandt, die tijdens een van zijn wandeltochten het interieur getekend heeft van 'een' herberg in de bocht van de Diemerzeedijk en waarschijnlijk gaat het hier om herberg *Zeeburg*.

Herbergtocht vervolgt: Overdiemen

Wie bij de Diemer Afloop de tegenovergestelde richting op ging, dus oostwaarts, kwam na ruim een half uur lopen bij Diemerdam. Onderweg kon de wandelaar wederom genieten van een fenomenaal uitzicht over de toenmalige Zuiderzee.

Meteen na de Diemerdammersluis kon worden aangelegd in herberg *Diemerdam*, waarschijnlijk de oudste herberg van Diemen. Er werd hier namelijk al in 1305 vergaderd én 'verteerd'.⁹

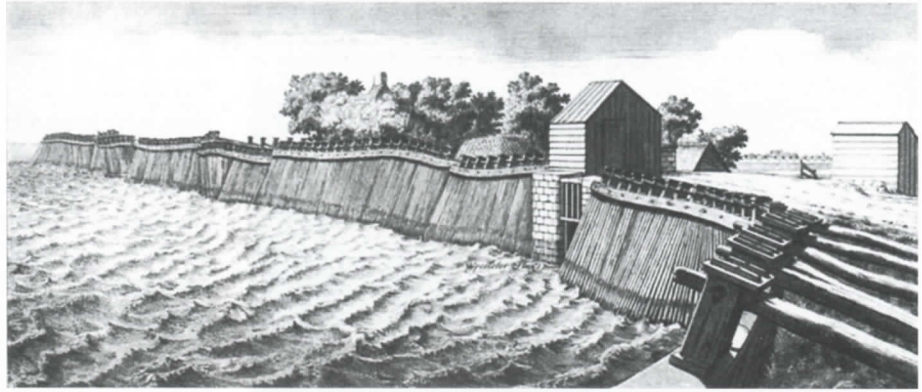
Wie bij Diemerdam rechts af de Overdiemerweg op ging, kreeg vlak vóór het tot 1787 daar staande *Rooms Kerckhuys*, en vrijwel recht tegenover de ingang van de Nod- of Hooiweg, een taveerne met een kolfbaantje. De oorspronkelijke naam kennen we niet, maar de uitspanning werd in 1779 door Lucas Rijers voortgezet als herberg *Door Nood en Dwang*.¹⁰ Dan was er volgens de Diemense geschiedschrijver Ter Beek nog een herberg aan de Stammerdijk, maar mogelijk is daar het tolhuis met uitspanning aan de Vinkebrug mee bedoeld.¹¹ Deze tapperij zal zeker niet ouder zijn dan 1640, het jaar waarin

de Muidertrekvaart en het daarlangs lopende Muiderzandpad gereed kwam. Terwijl er in de richting van Muiden nog een tweede uitspanning aan de latere Muiderstraatweg geweest is. Dat was ter hoogte van de Hooibrug, waar de Nod- of Hooiweg op de Muiderstraatweg aansloot.

Vergunningen

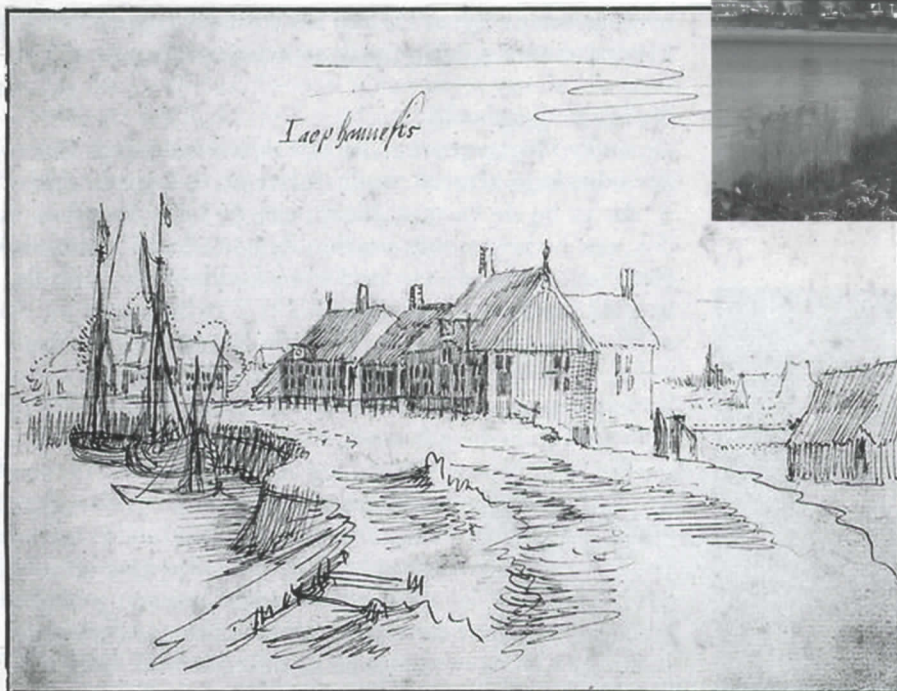
En daarmee zijn waarschijnlijk nog niet eens alle taveernes genoemd, want kleine tapperijen, zoals die van Marten Meeuwisse aan de Ouddiemerlaan of die aan de Muiderstraatweg bij de Vinkenbrug moeten er meer zijn geweest.

Al of niet legaal. In de ogen van de Staten van Holland was er rond het midden van de 18e eeuw zelfs sprake van een ware wildgroei van tapperijen. Waarbij ook de belasting op bier vaak werd ontrokken. Regulering door middel van af te geven vergunningen was gewenst en daar moest ook het dorpsbestuur van Diemen werk van maken. Dat leidde tot een in 1756 opgestelde lijst van zeven toegestane herbergen (waar óók wijn mocht worden geschonken en waar ook een royalere maaltijd genuttigd kon worden) en tien tapperijen, die alleen bier en brandewijn mochten schenken.¹² De zeven herbergen waren: *Zeeburg*, een niet met name genoemde buitendijkse herberg bij de Afloop van Diemen (die in 1760 afbrandde en later aan de overkant van de weg mogelijk als *Pampuszigt* is voortgezet), *Diemerdam*, *Het Regthuys* in Oud-Diemen en de herbergen *De Reiger*, *Huis te Rust* en *De Vergulde Wagen* bij de Diemerbrug. Daarnaast waren er vier tapperijen in Diemerbrug, twee in Oud-Diemen, drie aan de zeedijk en één in Overdiemen. Niet al deze tapperijen zijn ons bekend. Onder de vier in Diemerbrug

Gravure van de Diemerzeedijk bij de Ipenslotersluis uit 1703. Het tussen de bomen zichtbare huis kan herberg 'Vislust' geweest zijn. De paaldijk is nog niet vervangen door een minder steile, met keien bedekte glooiing (coll. Gemeente Archief Diemen).

bevond zich mogelijk het koffiehuis van Hoogerwerf (later Van Engelen) of een voorloper daarvan. En mogelijk zijn ook de tapperijen bij de Vinkebrug en de Hooibrug meegeteld. Van de twee tapperijen in Oud-Diemen kennen we dus die van Marten Meeuwisse (op het latere adres Ouddiemerlaan 535). Bij de tapperijen aan de zeedijk moet het onder meer om *Vislust* zijn gegaan, ervan uitgaande dat *Pampuszigt* een herberg was. Terwijl met de tapperij in Overdiemen ongetwijfeld die naast het *Rooms Kerckhuys* bedoeld werd. De lezer vergelijkte deze rijkdom aan taveernes eens met de situatie van vandaag de dag, waarin met name de buitengebieden van Diemen horeca-arm zijn, ondanks een veel groter aantal inwoners nu.

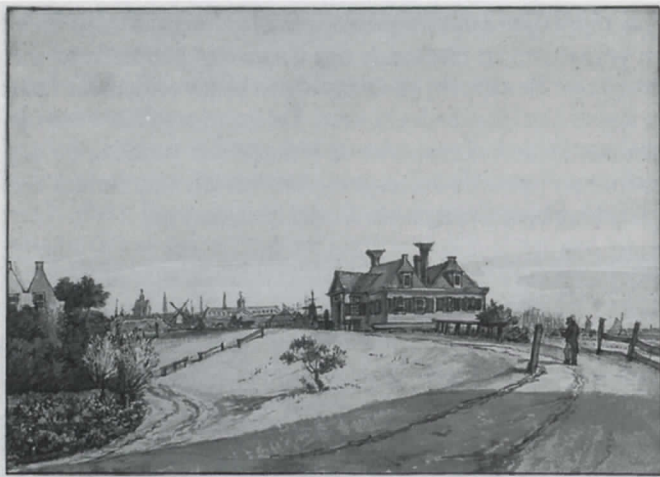
Pentekening van 'laep Hannesis' (Jaap Hannes) van Claes Jansz Visscher (1587-1652) uit 1607 of 1608 (coll. Stadsarchief Amsterdam). Rechts: Op deze plaats verrees in 1726/1727 het huidige Gemeenlandshuis (foto 2008 Jaap Haag).

Oudste vermeldingen

Ruim zeven eeuwen geleden, zo ontdekte Noor van Mens, wordt voor het eerst melding gemaakt van een bezoek aan een Diemense herberg. In een rekening over het jaar 1305 verantwoordde Bernd van den Dorenwerde, baljuw van Amstelland, zijn uitgaven bij zijn bezoek aan *Diemerdam* op zaterdag "na sinte Michielsdaghe" in dat jaar. Hij "verte(e)rde 15 schild" (een schild is een oude muntsoort).¹³ Daarna werden pas over de jaren 1548 en 1550 opnieuw vermeldingen van verteringen in herberg *Diemerdam* in het archief aangetroffen, nu in de rekeningen van het Hoogheemraadschap van de Diemerzeedijk. En vanaf 1590 boven-

Penseeltekening in kleur van Reinier Vinkeles (1723) van herberg 'Zeeburg' aan het IJ, gezien vanaf de Zeeburgerdijk naar het oosten, uit 1762. Op de voorgrond een man, die met zijn verrekijker over het IJ kijkt. Duidelijk zichtbaar zijn de buitendijkse aanlegsteigers (coll. Stadsarchief Amsterdam).

Tekening van van Gerrit Lamberts van herberg 'Zeeburg' uit ca. 1817. De herberg heeft hier min of meer zijn huidige vorm. Het links onder aan de dijk zichtbare gebouw maakte mogelijk deel uit van het voor de aanvoer van vee gebruikte stallencomplex, waarvan de fundamenten in 2002 zijn opgegraven (coll. Stadsarchief Amsterdam).

Tekening van Rembrandt van Rijn (1606-1669) van een tekenende jongeman in een herberg met uitzicht over het Buiten-IJ.

Verhalen rond herberg Diemerdam

In het binnenkort te verschijnen boek "Over Diemen gesproken" heeft Noor van Mens niet alleen de geschiedenis van herberg Diemerdam gereconstrueerd maar daar ook sappige verhalen aan weten te verbinden. Dankzij diepgaand onderzoek in het oud rechterlijke en het notariële archief van Diemen. Zo lezen we over een 'hijdin', mogelijk een zigeunerin, die in 1696 zonder haar echtgenoot naar de herberg gekomen was en daar beviel van een zoontje, dat Johannes gedoopt werd. Of het verhaal over een dronken klant, die in 1741 de waardin had uitgemaakt "voor een carnalje Hoer, die te Utrecht int spinhuys (vrouwengevangenis) geseten heeft". Wat een hevige ruzie tot gevolg had, waarbij de nodige klappen vielen. Maar hoe dat uiteindelijk werd bijgelegd met een "glasje van Vrienschap". Het boek "Over Diemen gesproken" verschijnt binnenkort.

dien met veel grotere regelmaat.¹⁴ Het dijkbestuur, maar ook het polderbestuur en de molenmeesters vergaderden regelmatig in deze herberg en kregen bij die gelegenheden uitgebreid te eten en te drinken.

Toen de hoogheemraden in 1612 het westelijker gesitueerde huis *De Jaeger* als vaste vergaderplek aankochten, moet dat voor herberg *Diemerdam* een aderlating zijn geweest. Schout en schepenen van Diemen hadden in 1598 en 1608 over dit huis *De Jaeger* gezegd, dat het vóór de "inlandsche truebel" (de opstand tegen de Spaanse overheersing) bekend was als "de herbergh genaamd *Jacob Hanness*". En tevens dat deze toen de enige herberg "opten Diemerdijk" was.¹⁵ Maar dit laatste lijkt een twijfelachtige bewering, gezien de verteringen van het dijkbestuur in herberg *Diemerdam* vanaf 1590. En gezien het bezoek, dat de baljuw daar al in 1305 bracht. Maar het is ongetwijfeld zo, dat de klandizie in 1572 en de jaren daarna was teruggelopen. Dit vanwege de vernielingen ten gevolge van de hevige gevechten tussen geuzen en Spaanse troepen om het bezit van de dijk in 1572 en 1573. Misschien heeft herberg *Diemerdam* toen tijdelijk zijn deuren moeten sluiten.

Na het krijgsgeweld

De andere herbergen aan de dijk lijken inderdaad van ná de "inlandsche truebel" in de 16e eeuw te dateren. Bekend is, dat er bij de Diemer Afloop, aan de buitenkant van de dijk, een herberg stond, waarvan de bouw in 1617 door het Hoogheemraadschap van de Diemerzeedijk werd toegestaan. In 1642 wordt deze herberg verkocht.¹⁶ Verder weten we, dat er bij de Diemer Afloop in 1760 een buitendijkse herberg is verbrand. Mogelijk dus dezelfde herberg. En mogelijk is deze herberg daarna op het dijktalud aan de binnenkant van de dijk herbouwd als herberg *Pampuszigt*, waarvan een vroeg 19e-eeuwse afbeelding bestaat. Op een in het midden van de 19e eeuw vervaardigde topografische kaart staat op die plek namelijk een huis *Land en Zeezigt* (vroeger *Pampuszigt*) ingetekend.¹⁷ Het is de locatie waar later het herenhuis *Zomerlust* gebouwd werd. Westelijker lag de al in 18e-eeuwse bronnen genoemde herberg *Vislust*. Die bevond zich dicht bij het *Gemeenlandshuis* en was aan de binnenkant van de dijk gebouwd. Rond 1770 legde de toenmalige herbergier van *Vislust*, Roelof Turnhout, of Tuurenhout, bij zijn herberg een kolfbaan aan. Zijn opvolger, Jan Kintrop, was tot 1794 herbergier van *Vislust*. Het heette dat deze herberg in die jaren gaandeweg in verval raakte.¹⁸

De geschiedenis van herberg *Zeeburg* gaat minstens terug tot het jaar 1675.¹⁹ Maar uit het gegeven, dat Rembrandt al rond 1650 een keer neergestreken is in een herberg in de bocht van de Diemerzeedijk en daar binnen heeft zitten tekenen, zouden we kunnen afleiden dat herberg *Zeeburg* nog wat ouder is. Al valt niet honderd procent uit te sluiten dat Rembrandt in de gelagkamer van een nabijgelegen 'concurrent' gezeten heeft. Want in zijn tijd had je daar toen meer herbergen.

Wat *Het Regthuys* in Oud-Diemen betreft staat op de gevelsteen het jaar 1765 vermeld. Maar dat jaartal moet betrekking hebben op een verbouwing of op een herbouw van *Het Regthuys*, dat er al veel eerder stond. En ook dat moet een voorganger gehad hebben, want we weten dat het Diemense rechthuis in 1652 in vlammen op ging. De geschiedenis ervan gaat dus verder terug in de tijd, maar of het even oud is als herberg *Diemerdam* valt niet te zeggen.

Verkeer en vertier in Diemerbrug

Dat vooral de herbergen en tapperijen in Diemerbrug het in de 17e en 18e eeuw goed deden had, zoals gezegd, alles te maken met het gereed komen van de Weesper- en Muidertrekvaart in respectievelijk 1637 en 1640. Vanwege het scheepvaartverkeer tussen Amsterdam en het Duitse Rijnland werd de vaart door Diemen overigens ook wel Keulsche Vaart genoemd. Vrijwel alle herbergen in Diemerbrug zijn dan ook pas in die tijd ontstaan. Op misschien één uitzondering na, want Ter Beek vermoedt dat *De Reiger* al in 1609 gebouwd is "als verversingsplaats voor de reizende man".²⁰ Van herberg *Huis te Rust* dateert de tot nu toe bekende eerste vermelding uit 1666, toen deze herberg met stalling werd verkocht.²¹ En van herberg *De Vergulde Wagen* weten we, dat de waard in 1756 vergunning had om "wijn, bier en brandewijn te mogen tappen", maar we mogen ervan uitgaan dat de geschiedenis van dit etablissement ook teruggaat tot in de 17e eeuw.²² In een notariële akte wordt *De Vergulde Wagen* trouwens al in 1719 genoemd.²³ Over de voorgeschiedenis van het koffiehuis van Hoogerwerf (later Van Engelen) zijn we vooralsnog niet geïnformeerd. Het drinken van koffie werd vooral in het begin van de 18e eeuw populair en het is dus heel goed mogelijk dat dit koffiehuis toen ontstaan is. Maar ook van deze herberg geldt, dat in de archieven mogelijk nog wel wat oude vermeldingen zijn terug te vinden. Hopelijk vindt iemand gauw eens de tijd om het tijdrovende onderzoek daar naar ter hand te nemen.

Een goed gevulde maaltijd

Dat de herbergen de nodige klandizie hadden had óók te maken met de welvaart in het Nederland van de Gouden Eeuw. Die maakte, dat de gemiddelde burger een goed gevulde maaltijd op tafel kreeg. Van de Diemense herbergen is vooralsnog geen 17e- of 18e-eeuwse menukaart boven water gekomen. Maar ongetwijfeld serveerden de Diemense herbergiers de voor die tijd gangbare maaltijden. Wie een ontbijt bestelde kon rekenen op brood (roggebrood of tarwebrood), boter, kaas en wellicht ook gortpap en eieren. In Diemen met

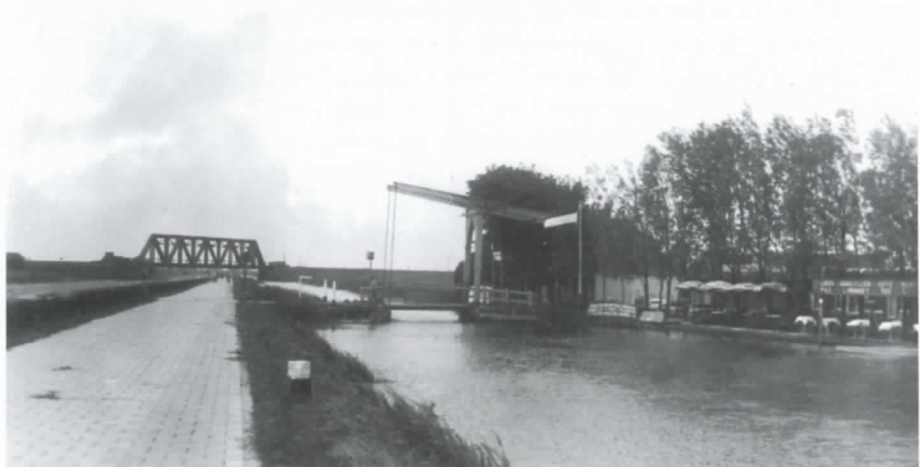
zijn vele melkveehouders zullen de gasten ongetwijfeld melk te drinken hebben gekregen en desgewenst ook bier. Het middagmaal was de hoofdmaaltijd en daarbij kwam vlees, vis of gevogelte op tafel. Meestal in royale hoeveelheden, opgediend met pruimen of krenten en met een saus als specialiteit van het huis. Dit samen met brood, pannenkoeken en/of koek en in de 18e eeuw steeds vaker aardappelen. De gast kon ook een stoofschotel of hutspot (aanvankelijk nog zonder aardappelen) krijgen. Daarnaast groente, zoals bonen, erwten, pastinaken (witte wortelen), snijbonen of kool. Bovendien fruit:

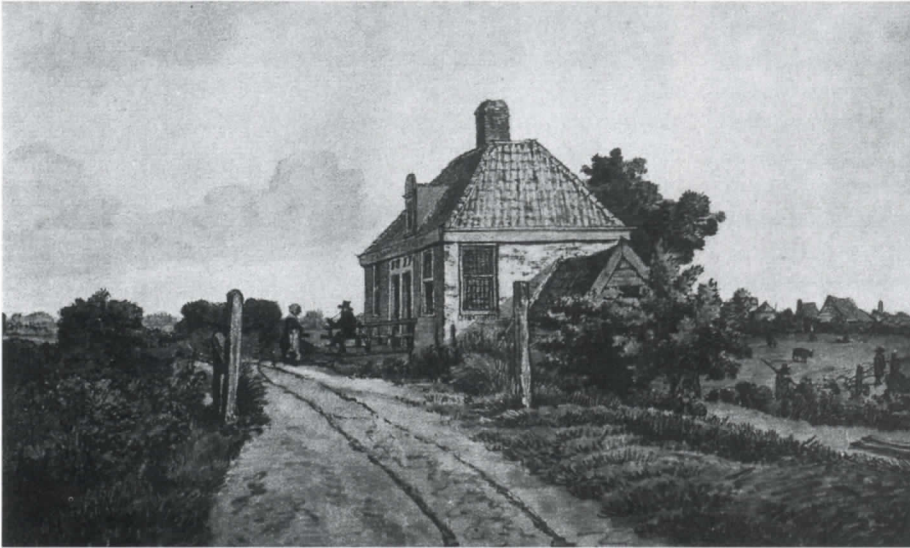
Tekening van de Diemerzeedijk met herberg en schaapskooien bij de Diemer Afloop. De kerktoeren van Diemen ligt in het verschiet. Bij het huis links gaat het om een buitendijkse herberg die in 1760 afbrandde (coll. Stadsarchief Amsterdam).

Foto van de Diemerzeedijk bij de Diemerdamersluis. Links de voormalige Zuiderzee. Op de plaats van het witte huis achter de sluis moet vroeger herberg 'Diemerdam' gestaan hebben (coll. Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht).

Café 'Rust Wat' bij de Hooibrug over de Muidertrekvaart. De foto is in westelijke richting genomen. Links de Muiderstraatweg met het spoorwegviaduct (prentbriefkaart uitg. A.V.A. coll. HKD).

Aquarel van Gerrit Lamberts "Gezicht op het herbergje 'Pampuszicht' bij Diemen" uit 1816. Deze herberg aan de Diemerzeedijk moet niet ver van de Diemer Afloop gelegen hebben (coll. Stadsarchief Amsterdam).

appels, peren of pruimen en in de zomermaanden kersen of bessen. Wederom was er melk en bier, en als de gast daar om vroeg ook wijn. Het avondeten bestond uit een broodmaaltijd met kaas (al of niet met rozijnen en noten), maar ook kon haring of een andere vissoort besteld worden. Soms serveerde de herbergier ook nog broodpap of koolsoep, of werden de kliekjes van het middagmaal opgemaakt.

In de loop van de 17e eeuw werd het eten in toenemende mate op smaak gebracht met specerijen of gember uit 'de oost' en met suiker uit 'de west'. Kaneel, gember en suiker werden ook steeds vaker gebruikt bij het maken van koek en andere lekkernijen. De smaak moet in die tijd zeker verzoet zijn.

Uit oost en west

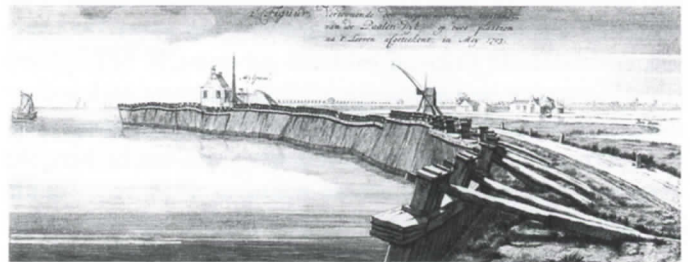
Behalve basisproducten als graan of hout brachten Nederlandse schepen immers ook steeds meer 'exotische' producten als specerijen, kruidnagelen, koffie, thee, suiker, tabak, katoen, Chinees porselein en Turkse tapijten naar ons land. Al kan het bij tabak ook om inlandse, op de Utrechtse heuvelrug verbouwde tabak zijn gegaan. Door de welvaart kwamen deze aanvankelijk nog peperdure producten ook binnen het bereik van brede bevolkingsgroepen. En de Hollanders wisten er van te genieten. In de omvangrijke inventaris van herberg *Huis te Rust* uit 1727²⁴ en, zij het in veel mindere mate, herberg *Diemerdam* uit 1732²⁵, vinden we veel thee- en koffieservies. De vele porseleinen scherven, die tot op de huidige dag ook in de Diemense bodem gevonden worden, getuigen evenzeer van de vele thee en koffie, die toen genuttigd werden. Terwijl de enorme hoeveelheid pijpenkoppen alles zeggen over het sterk toegenomen tabaksgebruik.

Diemerdam

Herberg *Diemerdam* was toen als herberg beduidend eenvoudiger en minder chique dan *Huis te Rust*. Herberg *Diemerdam* was tevens een boerderij met ruim 30 stuks vee (22 kalveren niet meegerekend). Voor die tijd een omvangrijke veestapel. Vijf paarden, een wagen met drie rijen banken en een chaise (sjees) onderstreepten de relatieve welstand van de boer/herbergier. Maar als herberg was *Diemerdam* enigszins uit de loop geraakt.

De (tijdelijke) afsluiting van de zeedijk voor rijtuigen tussen Muident en Diemerdam rond 1729 had ongetwijfeld nog voor extra verlies van klandizie gezorgd.²⁶ De inrichting is dan ook relatief eenvoudig, maar liet toch zien, dat heel wat mensen hier ooit neerstreken. In de boedelbeschrijving uit 1732 lezen we, dat de herberg drie kamers telde (een voorhuis en twee zijkamers) met een groot aantal tafels en stoelen, en verder een kapstok, twee blikken fonteintjes, zeven stoven (om de voeten wam te houden), een glazen kast met serviesgoed en enige boeken. Terwijl er vijf ingelijste kaarten en twee portretschilderijen aan de muur hingen. Verder was er sprake van een fles met 'suijkerde muijsjes', en twee 'theeblaadjes' (of daar een theepot en theekopjes bij hoorden staat er niet bij). In de binnenkeuken stonden verder

diverse kasten met bestek, servies en vaatjes met meel en gort en in de kelder diverse flessen met bier en wijn en enige mandjes met pijpen. Op de zolder hingen negen stukken rookvlees,

Gravure van de Diemerzeedijk bij Diemerdam uit 1703. Het achter de mijlpaal zichtbare huis is vrijwel zeker herberg Diemerdam. Op een in het Stadsarchief van Amsterdam bewaarde versie van deze tekening staat bij dit pand "Het land-huys van Decker" vermeld. Jan Dircks Decker was eind 17e en begin 18e eeuw inderdaad eigenaar van herberg Diemerdam. De dijk was toen nog een paaldijk. Rechts is het water van de Diem zichtbaar (coll. Gemeente Archief Diemen).

De Hartveldseweg met rechts café 'De Vergulde Wagen', later bekend als café 'Vervetjes', in 1908. De eigenaar B.H.J. Vervetjes staat voor zijn zaak. In het midden café 'Huis te Rust' (prentbriefkaart uitg. Diefenthal-Verschuur, coll. HKD).

zes stukken spek en twee paterstukken (de tussenrib van een rund). Daarnaast omvatte de inventaris nog de nodige spullen voor eigen gebruik (zoals kleren, linnen en wollen goed) en enige spullen voor het melken van de koeien. Bij de herberg hoorde ook nog een tuintje en een speelhuisje. Thee, tabak en suiker waren hier dus al wel aanwezig en misschien bevatte de servieskast ook wel enig Chinees porselein. Maar lang niet zo ruim als in *Huis te Rust*.

Huis te Rust

Huis te Rust moet beduidend groter zijn geweest dan *Diemerdam*. Het had behalve “een voorhuijs, een zijdkamer, een Binne Keuken en een gangh” ook “een zaal”, meerdere kamers en meerdere zolders. Plus nog een stal en een kelder. Of het in de 18e eeuw reeds de veranda had, die we op oude prentbriefkaarten zien, durf ik niet te zeggen. Hetzelfde geldt van de theetuin met kegelbaan, die je in de 19e eeuw aan de overkant van de Hartveldseweg vond.

Wat in het voorhuis naast de te verwachten toonbank, en een groot aantal stoelen en tafels opvalt zijn een “hang-orologie en ses diversche schilderijtjes”, ook “eenentwintig mingelen en pintskannen, drie tinne mingelskannen, dertien [tinnen] pints en negen halfpints, vier koperen confoiren, een kopere blaker, romertjes, kelken, agt Delfse schotels en tweeen twintig porcelijne theeschotels”. De opsomming is nog niet eens volledig. Werden in het voorhuis kennelijk vooral alcoholische dranken geschonken, de zijdkamer was duidelijk geheel op het nuttigen van thee of koffie gericht. Hier werden vier “theeblaadjes, twee theerekjes met drie halfdozijn paar porcelijn theegoed, een koper schenkketeltje, een zuijker schoteltje, een koperen koffiekkan en [twaalf] paar porcelijn coffij- en [thee]goed, een

koffymolen, en twee kopere thee [onleesbaar]” geteld. Plus een “spiegelkje met een swarte lijst, ses catoene gordijntjes, een schilderijtje verbeeldende een Engel voor een hol (waarschijnlijk de opstanding van Christus) en een ander schilderijtje verbeeldende eenige sloopjes in 't water”. In de zaal hingen liefst “seven schilderijen (en) een groote spiegel met een swarte ebbe lijst”. Verder “een uythaaltafel met een groen [onleesbaar] kleed, een schenktafel, twaalf stoelen, alsmede een snaphaan en een koperen blaker.

Keuken en linnenkast

In de keuken behalve het te verwachten keukengerij ook een notenhouten porseleinkast met een ongelooflijke hoeveelheid aan “Japansche theekopjes en schoteltjes, Japans coffygoed, Japans theegoed, blaauw porcelijn thee- en coffygoed, vijf paar schokolaatkoppen, een porcelijne trekpot” en nog veel meer aardewerk. Ook stond er in de keuken een kast voor het tin- en kopergoed, waaronder tinnen schotels, borden, kandelaars en trekpotten, soutvaaten, mosterdpotje, peperdoos, theeketel, tabaksschoteltjes, lepels, vorken en een lamp. Alsmede “geelkopere coffykannen” waarvan “drie met kranen, een vijsel, een stamper, twee tafelschellen, een roodkopere koffijkan en een roodkopere theeketel en twee kopere strykijsers”. En ook nu is de opsomming verre van volledig! Bij een eerste blik in de linnenkast valt de onvoorstelbare hoeveelheid aan slopen, lakens en servetten op. Met verder tal van hemden, borstrokken, halsdoeken en ander ondergoed. Terwijl enkele damasten, “chitse” (sits: voor het eerst in het Nederlands genoemd in 1661; het woord komt uit het Hindi) en zijden rokken en japonnen laten zien dat naast specerijen en thee ook Aziatische stoffen een groeiende populariteit genoten.

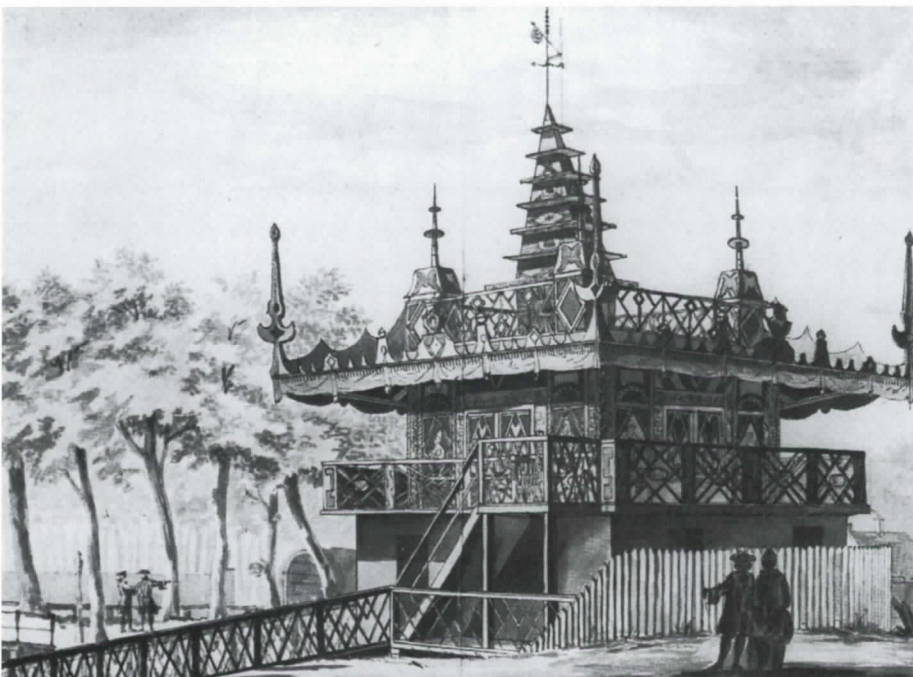
De overtuin van 'Huis te Rust' van eigenaar Piël. De foto dateert uit ca. 1909 (prentbriefkaart uitg. Diefenthal-Verschuur, coll. HKD).

Turcomanie

Een inventarislijst als die van *Huis te Rust* laat prachtig zien hoe Aziatische en Oriëntaalse producten zich een steeds grotere plaats in de Hollandse keuken hadden veroverd. Ook in die van een 'gewone' Diemense herberg, al was *Huis te Rust* wellicht wat aan de chique kant. Maar ook weer niet zo héél chique, want zó groot kan de aanloop van welgestelden in het Diemen van de 18e eeuw nu ook weer niet geweest zijn. In de door Jacob van Lennep geschreven, zich in het begin van de 18e eeuw afspelende roman *Ferdinand Huyck*, noemt deze zoon van vooraanstaande ouders thee een 'godendrank'. Maar dat deze exclusieve drank toen ook door gewone mensen steeds vaker gedronken werd, maakt de inventaris van *Huis te Rust* ons duidelijk. De in 1769 in de Watergraafsmeer verzezen *Turksche Tent* getuigde natuurlijk ook van een fascinatie door 'het oosterse'. In dit geval met name de 'Oriënt' of de 'Levant', zoals het nabije oosten toen werd aangeduid. Er was in die tijd zelfs sprake van een ware 'turcomanie'. De globalisering is al eeuwen geleden begonnen!

Tijdens opgravingen aan de Overdiemerweg in 1992 werd op het terrein langs de Diem een grote afvalkuil uit de 17e-eeuw aangetroffen. Wiard Krook bekijkt hier het opgegraven gebruiksgoed van onder meer glas, aardewerk, majolica, faïence en Chinees porselein (foto Bureau Monumenten & Archeologie, Amsterdam).

Tekening van Pieter Pieterszn Barbiers van het tuinhuis 'De Turksche Tent' bij het buiten 'Eynd-Meer' (eertijds genaamd 'Sweedarijck') aan het einde van de Middenweg, nabij de Hartsvelder Brug, uit 1769 (coll. Stadsarchief Amsterdam).

Noten

1. Deursen 1999, p. 122.
2. Ibidem, p. 124.
3. Kruizinga 1948, p. 153.
4. Silfhout 1986, afb. 8.
5. Beek 1957, p. 116-118.
6. Krook 1997, p. 3.
7. Haag 1992, p. 12.
8. Deckers, Hart, Mens & Texier 2008, p. 65, 186 en 189*.
9. Beek 1957, p. 126; Deckers, Hart, Mens & Texier 2008, p. 76.
10. Deckers, Hart, Mens & Texier 2008, p. 27 en 36*.
11. Beek 1957, p. 126-127.
12. Mulder, Blok & Reenen 1987, p. 117.
13. Deckers, Hart, Mens & Texier 2008, p. 76*.
14. Ibidem, p. 83*.
15. Beek 1957, p. 106.
16. Bakker, Berge-Gerbaud, Schmitz & Peeters 1998, p. 233.
17. Wolters-Noordhoff 1992, blad 103.
18. Deckers, Hart, Mens & Texier 2008, p. 163*.
19. Zie verder: www.bma.amsterdam.nl/archeologie/vindplaatsen/vindplaatsen_0/zeeburg_18de-eeuwse.
20. Beek 1957, p. 116.
21. Silfhout 1986: heeft het over een vermelding in 1606, maar zonder bronvermelding.
22. Beek 1957, p. 117 en 118.
23. Noordhollands archief, Notarieel 1719, 10 - 11 - 3961 (A-11).
24. Noordhollands archief, Notarieel 1727, 11 - 9/30 - 3961 (A-82).
25. Deckers, Hart, Mens & Texier 2008, p. 77 en 78*.
26. Ibidem, p. 45*.

* De paginering van het nog te verschijnen boek "Over Diemen gesproken" is die van een proefprint. De paginanummering kan in de definitieve versie nog iets veranderen.

Bronnen en literatuur

- **Noordhollands Archief:** notarissen, 1727, 11 - 9/30 - 3961 (A-82), Staat en inventaris van "het Huijs genaamt de Rust", 30 oktober 1727.
- **Bakker, Boudewijn, Mária van Berge-Gerbaud, Erik Schmitz & Jan Peeters:** *Het Landschap van Rembrandt, wandelingen in en om Amsterdam*, Bussum/Amsterdam, 1998.
- **Beek, P.J. ter,** *Historie van Diemen*, Amsterdam, 1957.
- **Deckers, José, Wim 't Hart, Noor van Mens en Peter Texier:** *Over Diemen gesproken; archieven in Diemen tot leven gebracht* (nog niet gepubliceerde uitgave van de Historische Kring Diemen, 2008).
- **Deursen, A. Th. van:** *Mensen van klein vermogen, het 'kopergeld' van de Gouden Eeuw*, Amsterdam 1999 (4e druk).
- **Haag, J.:** Een Diemer oorkonde, in: *Historische Kring Diemen*, jrg. 2, nr. 1, 1992.
- **Krook, Wiard:** *Ouddiemerlaan 535; het snoepen kruidenierswinkeltje van weduwe Van der Roest*, in: *Historische Kring Diemen*, jrg. 7, nr. 1, 1997.
- **Kruizinga, J.H.:** *Watergraafsmeer, eens een parel aan de kroon van Amsterdam*, Amsterdam, 1948, p. 153.
- **Mulder, Jan, Hanna Blok en Karin van Reenen** (red.): *Diemen buyten Amsterdam*, 1987.
- **Silfhout, M. van:** *Diemen in oude ansichten deel 1, Zaltbommel*, 1986.
- **Wolters-Noordhoff:** Grote Historische Provincie Atlas Noord-Holland 1849-1859, Groningen, 1992.

EEN 'MIJLPAAL' IN HET DIEMERBRUGSE

Henk Teiwes

De reis van Amsterdam naar 't Gooi was in oude tijden geen sinecure. Was het niet met de trekschuit, dan wel met de diligence. In Muiden was pas de eerste mogelijkheid om in herberg Graaf Floris een tussenstop te maken naar het in die tijd zo verre Naarden. Hier kon men zich laven en de paarden wisselen voor de verdere rit. In Diemerbrug ontstond toen het idee om een bijzondere pleisterplaats te realiseren. Direct gelegen aan de Keulsche Vaart en aan de drukke zandweg die Amsterdam met het oosten verbond.

Herberg *De Vergulde Wagen*

Voor zover bekend is, werd in de 17e eeuw besloten dat op de westpunt van de Hartveldseweg een herberg zou worden gevestigd. De weg was daar breder, waardoor de mogelijkheid om als pleisterplaats te dienen zeer gunstig uitpakte. De paarden voor de koetsen konden daar makkelijker worden verwisseld. De ruiters en koetsiers konden op die plaats hun paarden en ezels de rust gunnen die zij verdienden. En aldus werden de plannen om een herberg te bouwen gerealiseerd met alle faciliteiten die nodig zijn voor een commercieel succes, zoals een stalhouderij. De herberg zou de naam van *De Vergulde Wagen* gaan dragen. Om de juiste plaats te bepalen: hij was gelegen direct tegenover de huidige Burgemeester Bickerstraat, die uiteraard toen nog niet bestond.

Café *Vervetjes*

De herberg wisselde enkele malen van eigenaren. Toen de heer B.H.J. Vervetjes de zaak overnam maakte hij er een café van. De laatste eigenaar van café *Vervetjes* was zijn zoon Bernardus Henricus Vervetjes (1881), die met zijn echtgenote ook in het pand ging wonen. In 1918 werd er hun zoon Ben geboren en in 1921 dochter Rie. Door de gunstige ligging werd het etablissement uitgebreid met een terras, waar het – volgens mensen die het weten kunnen – vooral zomers heerlijk toeven was. De ambiance was er gezellig en mede daardoor vonden de Diemense gemeenteraadsleden het belangrijk om hier regelmatig hun raadsvergaderingen te houden. Goede wijn behoeft geen krans is het spreekwoord, vandaar dat ook de vergaderingen van de *Coöperatieve Vereniging 'Ons Belang'* (de *Boerenbond*)

er werden belegd. Het hoeft geen betoog dat, door invloed van alcohol, hier 'wijze' besluiten werden genomen.

Dagjesmensen

Op zondagen was het in café *Vervetjes* een drukte van belang. Vooral als 's morgens de rooms-katholieke kerk uitging. Diverse parochianen hielden ervan om even iets pittigs te drinken voordat zij aan de middagmaaltijd begonnen. Ondanks het feit dat de Nederlands hervormde kerk op een steenworp afstand van het café lag, trof men op zondag geen hervormde kerkgangers in het etablissement aan. Wel fietsers

Boven: bij een doortocht van Amsterdam naar Muiden kon je de horecagelegenheid 'Vervetjes', gelegen aan de Keulsche Vaart, niet missen (foto's coll. Gemeente Archief Diemen en mw. Rie Vervetjes).

Links: Een fraai kiekje van de aanlegplaats voor binnenschippers aan de Hartveldseweg met links café 'Vervetjes' ca. 1900 (foto coll. Gemeente Archief Diemen).

Een bijeenkomst van de familie Vervetjes op het terras van het café (foto coll. mw. Rie Vervetjes)

Een kiekje in de huiskamer van de familie Vervetjes met v.l.n.r. vader Bernard, zoon Ben, moeder Vervetjes en Rietje (foto's coll. mw. Rie Vervetjes).

Het interieur van café 'Vervetjes' met links de eigenaar Bernard Vervetjes (foto's coll. mw. Rie Vervetjes).

Gedurende vele jaren had café 'Vervetjes' ook aan de kant van de Hartveldseweg een terras waar het goed toeven was (foto ca. 1933 coll. mw. Rie Vervetjes).

uit Amsterdam, die op weg waren naar Muiderberg om een dagje aan het Muiderbergse strand te verblijven, hielden bij Vervetjes even een tussenstop. En dit herhaalde zich als men in de late middaguren huiswaarts keerde. Als pleisterplaats voor touringcars was het zeer makkelijk de bus in de onmiddellijke nabijheid van het pand te parkeren. Met het gevolg dat een dagje uit van excursisten werd afgesloten bij Vervetjes.

Inmiddels begon in het begin van de jaren dertig ook het autoverkeer toe te nemen en menig automobilist met zijn gezelschap zette zijn auto pal voor het café neer om even een kop koffie of een glas Amstel bier te nuttigen. Dit biermerk was er alleen te verkrijgen, want de brouwerij had ook toen al een grote vinger in de pap als het om bierverkoop ging. In die tijd waren de consumpties niet zo prijzig, maar tijdens de crisistijd (1929-1940) was het uitgavenpatroon bij velen niet hoog en moest men toch oppassen niet in de financiële problemen te geraken. Hetzij gezegd: Bernard Vervetjes lette sterk op dat vooral werklozen niet hun gehele weekloon in sterke drank gingen omzetten. Als hij merkte dat er te veel werd gedronken gaf hij een seintje dat voor hen de tap dicht was. Dronken lui stuurde hij zonder aanzien des persoon de deur uit.

Lommerrijke waranda

Vervetjes was een vooruitstrevend man. Hij had aan zowel de voorkant als aan de zijanten van het café, aan het oude Jaagpad of het "Achterom", terrassen laten aanleggen. Maar doordat het autoverkeer sterk toenam, werd het verblijf op het terras aan de straatkant minder aangenaam. Aan de waterkant was het veel prettiger. Daar was veel bedrijvigheid met langsvarende boten en voorbijgaande wandelaars en fietsers. Als slimme uitbater had Vervetjes op de cafémuur een reclame-tekst laten aanbrengen waarop stond: "Lommerrijke waranda aan het water". En dat was ook zo. Men kon daar voor een 'prikkie' een lange tijd pauzeren en genieten van het uitzicht, zon, water en bedrijvigheid.

Nieuwe brug

Helaas, door het toenemende autoverkeer en de *Gooische Stoomtram*, ook wel de 'Gooische Moordenaar' genoemd, die over de Hartveldseweg en de Muiderstraatweg hun weg vervolgden, bleek de weg te smal. De verkeersstroom moest zich door de 'dorpstrecther' van Diemen heenwringen. Hierdoor

Het 'Achterom' met de "lommerrijke waranda aan het water" (zo stond op de gevel geschilderd) van café 'Vervetjes'. Op de achtergrond de oude Diemerbrug die in 1923 werd vernieuwd en verplaatst (foto coll. mw. Rie Vervetjes).

ontstonden zelfs in die tijd al files. Het gemeentebestuur van Diemen vond het in 1936 dan ook welletjes en bepaalde dat de bebouwing aan de westkant van de Hartveldseweg het veld moesten ruimen. Niet alleen dat het gezellige café *Vervetjes* zou worden gesloopt, maar ook de winkel van horlogemaker H.J.A. Kaskens, de scheersalon van C. Brouwer, de melkinrichting van F. Cocu, de kruidenierswinkel van weduwe Baars, de slagerij van C. Havekotte en de winkel in landbouwwerktuigen en ijzerwaren van Jac. Koolhaas. Ook alle daar boven gelegen woningen moesten verdwijnen. Door deze ingreep zou het verkeer meer ruimte krijgen. Tevens was men toe aan vervanging van de oude Diemerbrug. Als de nieuw te bouwen brug een tiental meters zou worden verplaatst en zou aanleggen tegenover de Burgemeester Bickerstraat, dan werd een overzichtelijker verkeersbeeld gecreëerd waar een politieman het verkeer makkelijker zou kunnen regelen. En aldus geschiedde. Bovendien kon het verkeer van en naar Ouderkerk ten tijde van de bouw van de nieuwe brug gebruik kunnen blijven maken van de oude brug.

Café Vervetjes gesloopt

In 1938 was het zover. De onteigening van het café bleek voor de heer Vervetjes een onverteerbare zaak. Het was voor de gedupeerde middenstand vechten tegen de bierkaai. Het eenmaal genomen besluit het woon- en winkelblok te slopen werd niet meer teruggedraaid. Daarbij moesten de winkeliers en de bewoners van de bovenwoningen een ander winkelpand en vervangende woonruimte vinden. De familie Vervetjes vond een nieuwe woning op de tweede verdieping van het winkel- en huizenblok aan de Hartveldseweg, schuin tegenover het café en de nieuwe brug. Mede door de invloed van de crisis ging de inventaris van café *Vervetjes* voor een appel en een ei weg. De stoelen brachten 50 cent per stuk op. Het prachtige biljart wisselde voor 50 gulden van eigenaar.

Bernard Vervetjes was een geknakt man. Hij was altijd een zeer bedrijvige ondernemer geweest en nu moest hij van de opbrengst van de verkoop gaan 'rentenieren'. Dat lag niet in zijn aard. Teleurgesteld stierf hij in 1951.

Met dank aan mevrouw Rie Vervetjes en Wim de Valk.

In de jaren '30 werd een dagje uit met de touringcar vaak onderbroken voor een ijsje, een kopje koffie met een gevulde koek of een biertje bij café 'Vervetjes' (foto coll. HKD).

Naast het drukke auto- en motorverkeer moest ook de Gooische Stoomtram zich een weg zien te banen langs de vernauwing bij café 'Vervetjes' aan de Hartveldseweg.

In 1938 werd ten behoeve van het verkeer de bebouwing langs de waterkant van de Hartveldseweg gesloopt. Diemen verloor hierbij een van haar meest markante horeca-etablisementen (foto mw. Rie Vervetjes).

Literatuur

- Meurs, Ellen van: *Een interview met Rie Vervetjes*, in: **Historische Kring Diemen**, jrg. 13, nr. 1, 2003, p. 21-24.
- Valk, Wim de: *Met de 'Jan Plezier' naar Café Vervetjes*, in: **Historische Kring Diemen**, jrg. 6, nr. 1, 1996, p. 17.
- Valk, Wim de: *Rie Vervetjes: Soms kreeg ik wel 2½ cent fooi*, in: **Historische Kring Diemen**, jrg. 6, nr. 1, 1996, p. 18-21.

CAFÉ VAN DE VUURST

Een opmerkelijk café op de grens van Amsterdam en Diemen

Will Bulterman

Voor de oudere Diemenaren was café *Van de Vuurst* een soort ijkpunt. Het café lag tot 1980 net over de gemeentegrens in Amsterdam op de hoek van de Middenweg en de Oosterringdijk (Watergraafsmeer). Vanuit Diemen gingen de meeste Diemenaren lopend naar tramlijn 9, dat van 1940 tot 1990 het eindpunt had bij het oude *Ajax*-stadion. Ze waren blij als ze het café voorbij waren, want dit betekende of bijna bij de tram of vanuit Amsterdam komende, bijna thuis. Vooral in de winter was het stukje na café *Van de Vuurst* tot aan de tram een hellend vlak en als het gevoren had, zijn hier heel wat mensen onderuit gegaan. Het café *Van de Vuurst* heeft een lange geschiedenis. Vanaf welke datum dit café er staat, is niet precies bekend. Het Amsterdamse *Stadsarchief* bezit een foto uit 1886 waarop het café al te zien is. In 1921 werd de Watergraafsmeer door Amsterdam geannexeerd. We gaan terug in de geschiedenis van het café met de familie Timmer.

Een fraaie met de hand ingekleurde prentbriefkaart uit ca. 1907 van de Hartveldsebrug met links café 'Van de Vuurst' en rechts café 'A.J. Hesp' (bijgenaamd de 'Turkse Tent'). De graanmolen rechts brandde in 1914 af (prentbriefkaart uitg. J.M. Schalekamp, Buiksloot, coll. HKD).

Het café 'Van de Vuurst' in 1925. Links loopt de Amsterdamse Oosterringdijk en rechts de Diemense Hartveldseweg (foto coll. Stadsarchief Amsterdam).

Sien van Etten

Sien van Etten, geboren in 1880 te Diemen aan de Diemerkade, werkte als jong meisje in het café. Zij werkte er bij de toenmalige eigenaar van het café op het adres Oosterringdijk 149. De eigenaar had geen opvolger en besloot zijn café te verkopen aan Sien van Etten. Sien trouwde met Hendrik van de Vuurst, een veehandelaar uit Diemen. In die tijd was het gebruikelijk dat de vergunning voor het drijven van een café op naam van de echtgenoot kwam. De vrouwenemancipatie was toen blijkbaar nog niet zo ver gevorderd en zo ontstond de naam café *Van de Vuurst*.

Helaas overleed Hendrik op vrij jonge leeftijd, maar zijn weduwe Sien, zette het café voort. Zij stond te boek als een krachtige zelfstandige vrouw, die naast de zorg voor haar gezin, 'haar' café bleef exploiteren. In 1948 deed Sien het café om gezondheidsredenen over aan haar schoonzoon Han Timmer.

Han Timmer

Han was getrouwd met een dochter van Sien. Het echtpaar Timmer heeft de zaak onder de naam van "Café Van de Vuurst" zo'n veertien jaar geëxploiteerd. Het café had voor de bezoekers uit Amsterdam en Diemen een sterke sociale functie. Het saamhorigheidsgevoel tussen de eigenaars en de bezoekers was erg groot. Een significant detail was dat (tap)vergunningen in die tijd persoonsgebonden waren. Zij gingen dus niet automatisch over van (schoon)moeder naar (schoon)zoon, met als gevolg dat men na het overlijden van Sien zonder tapvergunning zat. Café *Van de Vuurst* was dus op dat moment een café zonder

alcohol. Een en ander leidde soms tot hilarische situaties. Er waren zeer regelmatig drankcontroles en op een paaszaterdag was het weer raak. Een vriendin, die achter de tapkast stond, kreeg de controleurs gelukkig snel in de gaten en werkte de flessen sterke drank razendsnel weg. Ook werd er menig glaasje in de vaart gekieperd, zodat de vissen vast een vrolijke dag hadden. De paastafel was gedekt, maar er was geen sterke drank te vinden.

Fruitautomaat

Het was wel mogelijk een tapvergunning via de brouwerij te 'regelen'. Daar moest de toenmalige eigenaar Han Timmer echter niets van hebben. Een tapvergunning van de brouwerij betekende namelijk automatisch dat de eigenaar veel van zijn zelfstandigheid moest prijsgeven. Die afhankelijkheid paste maar slecht bij het rechtvaardigheidsgevoel van Timmer, dus werd er clandestien geschonken. Er stond in het café met het mooie terras ook een fruitautomaat, waar vooral veel Ajax-supporters gebruik van maakten. Op een dag kwam er een bus vol agenten en die heren wilden ook wel eens een gokje wagen op de fruitautomaat. De agenten vergaten alles om zich heen en hadden veel plezier. Maar één overijverige agent nam alles goed in zich op en de volgende dag werd de fruitautomaat in beslag genomen. Een optreden dat in de huidige tijd ondenkbaar zou zijn.

Branden

Op een gegeven moment ontstonden er ook problemen over het precarierecht. De vraag was of de grond van het terras van de gemeente Amsterdam of van het hoogheemraadschap was. De eigenaar werd min of meer gedwongen een gerechtelijke procedure aan te spannen, waarna hij door de rechter in het gelijk werd gesteld. Toch werd Han Timmer door deze en andere acties ernstig in zijn bestaan aangetast. In 1962 deden zij het café over aan de familie Van Noord, de laatste uitbater van het café. Han Timmer aanvaardde op oudere leeftijd een baan als suppoost in het *Rijksmuseum*.

Timmer was een boeiende markante persoonlijkheid met een hoog ontwikkeld rechtvaardigheidsgevoel. In zijn nadagen ontwikkelde hij veel gevoel voor kunst en vooral voor het kijken naar kunst. Deze kennis gaf hij door aan zijn gezin.

Hoewel het café tientallen jaren op de hoek van de Oosterringdijk had gestaan en twee wereldoorlogen had overleefd, eiste Amsterdam de grond en het gebouw op in verband met de aanleg van de nieuwe ringweg om Amsterdam. Na de aankoop van de grond en het café bleek de gemeente Amsterdam het pand in juli 1980 te willen gebruiken om er tijdelijk drugsverslaafden op te vangen. Die plannen schoten veel Diemenaren in het verkeerde keelgat en het verzet uit de buurt was groot. Toen officiële protesten niets uithaalden, besloot een groep Diemenaren voor eigen rechter te spelen. In de nacht van 31 juli op 1 augustus 1980, een dag voor de geplande opening, brak er brand uit die echter snel geblust kon worden. Daarna moest de brandweer nog een paar keer uitrukken om brandjes te blussen. Op 21 augustus werden er tijdens het blussen zelfs slangen doorgesneden waarna het publiek begon te applaudisseren. Een week later werd het café definitief verwoest. Dit was een einde van dit prachtige café met een terras aan het water, aan de uitgang van Amsterdam en de ingang van Diemen.

Café 'Van de Vuurst' op de grens van Amsterdam en Diemen in de jaren '60 (foto coll. Stadsarchief Amsterdam).

De brandweer moest enkele maken uitrukken voor een brand bij het voormalige café 'Van de Vuurst'; eind augustus 1980 werd het pand definitief verwoest (foto's Gerrit Hols).

HOTEL-CAFÉ-RESTAURANT *DE KROON* 1928-1973

Een korte geschiedenis van een legendarische horecagelegenheid in Diemen

Taco ten Dam

Voor veel oudere Diemenaren roept de naam van café *De Kroon* aan de Muiderstraatweg nog altijd weemoedige en nostalgische gevoelens op. Niet zo vreemd gezien de talrijke activiteiten en festiviteiten die de Diemense verenigingen organiseerden in de zalen van het karakteristieke pand dat van 1928 tot 1973 aan de Muiderstraatweg 24 stond. Talloze kleine kinderen zagen er spannende films, pubers beleefden er hun eerste feestjes, jonge vrouwen en mannen vonden elkaar hier voor het leven, burgemeesters werden er ontvangen en namen er afscheid en de bovenzaal was al in 1931 de kraamkamer van de plaatselijke voetbalvereniging. In de jaren zestig logeerde het beroemdste duo uit de Nederlandse sportgeschiedenis, Ard Schenk en Kees Verkerk, in het hotel om dichtbij de *Jaap Edenbaan* te kunnen zijn. Een korte geschiedenis van een legendarisch café-restaurant-hotel. We kijken terug aan de hand van gesprekken met Tinie Gooiker-Van der Kroon, Piet van Leeuwen en Kees Verkerk. Daarnaast noteerde ik met veel plezier de 'petites histoires' van enkele Diemenaren.

Café 'Verzicht' ca. 1905 aan de Muiderstraatweg. Dorus van der Kroon kocht dit café in 1918 en bouwde op dezelfde plaats het moderne café 'De Kroon' dat in 1924 geopend werd (prentbriefkaart, coll. HKD).

De Muiderstraatweg rond 1921. Het gebouw met de hoge gevel en het fietsrek voor de deur is café 'De Kroon', dat toen net geopend was (prentbriefkaart uitg. A.H. de Wild, coll. HKD).

Café Verzicht

De geschiedenis van café *De Kroon* begint in 1918 toen Theodorus Stephanus (Dorus) van der Kroon café *Verzicht* aan de smalle en hobbelige Muiderstraatweg 24 overnam van Bart Lourens. Dorus was afkomstig uit Abcoude waar hij in een gezin met 17 kinderen opgroeide op een grote boerderij midden in het dorp. Samen met zijn vrouw Gijsberta van Veenendaal had hij grootse plannen.

Hun nieuwe aankoop in Diemen was een al wat ouder cafeetje. Dat laat ook de foto uit 1905 zien. De toenmalige kastelein Heyenga poseert trots voor een gezellige uitspanning met een aanbouw en een terras. De enige dissonant vormde in die jaren waarschijnlijk de *Gooische Stoomtram* die elk half uur de stilte verbrak en met hels kabaal en dikke walmende rookwolken rakelingsvoorbijschoof. Ongetwijfeld zal bij Heyenga en Lourens soms stiekem de gedachte post gevat hebben dat zij de gelegenheid wellicht beter "Tramzicht" hadden kunnen noemen.

Modernisering

Dorus van der Kroon, de nieuwe eigenaar van *Verzicht*, ging als horecaondernemer in het begin jaren twintig mee in de vernieuwingsdrang die de gemeente Diemen regelmatig deed schudden door de heimachines. Met zijn ondernemingsgevoel was Van der Kroon de juiste man op de juiste plaats. De Hartveldseweg en de Muiderstraatweg werden verbreed om het toegenomen autoverkeer van en naar Amsterdam ruim baan te geven. Er kwamen nieuwe straten zoals de Burgemeester Bickerstraat, de Burgemeester De Kievietstraat en de Nicolaas Lublinkstraat.

Het inwonersaantal in Diemen zou in tien jaar tijd verdubbelen van 2000 naar 4000. Ook de oude Diemerbrug werd in 1924 vervangen door een moderne brug die elektrisch werd aangedreven. Rond de Diemerbrug zou ondermeer ook de zaak van C. Pereboom er aan moeten geloven. Zijn café *De Reiger*, het 'dorpshuis' van Diemerbrug en al enkele eeuwen op die plek aanwezig, moest plaats maken voor de eisen van de moderne tijd. En hoe wrang de kaalslag rond de Diemerbrug voor het traditionele fraaie dorpsgezicht ook was, voor Van der Kroon was dit een unieke kans. Zijn plannen om *Verzicht* af te breken en op die plaats een modern café met feestzaal en vergaderruimten neer te zetten, liepen parallel met de plannen van de Diemense verkeersdeskundigen. Van der Kroon moet café *De Reiger* goed gekend hebben, getuige zijn aanwezigheid op een foto uit 1925 waarop de soos van Diemense ondernemers zich liet portretteren. De heren hadden zich in hun beste pakken pijprokend laten vereeuwigen op het heerlijke terras aan de Weespertrekvaart, waar *De Reiger* aan de achterzijde aan grensde. De meesten zitten geriefelijk onderuit. Als een van de weinigen staat Van der Kroon: een zelfbewuste, stevige, brede kerel. Maar ook hoofd van een gezin met twee jongens: Kees en Boudewijn, waar in 1931 een dochter bijkomt: Tinie.

Tinie Gooiker-Van der Kroon: "Mijn vader was een geboren caféhouder. Hij kon goed omgaan met mensen. Hij was altijd als eerste in de zaak om de bierpompen te poetsen. Die moesten blinken. Hij zei altijd dat je je eerste klant goedemorgen moet kunnen wensen."

Broeierige zomeravond en dik ijs

In 1927 was café *De Reiger* bij de Diemerbrug definitief geschiedenis. Op het ruime stuk grond bij de Diemerbrug had het autoverkeer nu vrij spel. Een paar honderd verderop aan de overkant van de Muiderstraatweg op nummer 24, was het nieuwe café toen al een jaar open. Dorus had zijn nieuwe pand logischerwijze de naam "De Kroon" gegeven, wellicht ook met een knipoogje naar de grote broer aan het Amsterdamse Rembrandtplein. De *Gooische Stoomtram* kwam nog steeds voorbij, maar wijselijk had Dorus zijn gebouw iets verder naar achteren gezet. Overigens gingen de zaken tijdens de bouw-

De zoons van Dorus van der Kroon in de laadbak van de Ford. Links Boudewijn en rechts Kees. Voor de auto poseren links Hajo Hament en rechts Jan Hagen, die 32 jaar in dienst was van de familie Van der Kroon. Achter het stuur zit B. Vreken. (foto coll. J. Hagen).

Burgemeester jhr. mr. L.E. de Geer van Oudegein wordt in 1937 verwelkomd in 'De Kroon'. Op de foto verder o.a. de heren Oostenrijk, Havekotte, Van Tilburg, vader en zoon Staal, Van Drie, Grobbee, Van Silfhout, brandmeester Fakkeldij en de huisartsen Hartman en Van Gemert (foto coll. HKD).

Het was goed toeven op het terras van café 'De Reiger' langs de Keulse Vaart. Op deze foto uit 1925 staat Dorus van der Kroon voor de witte deur met het opschrift "IJS" (foto coll. De Koning-Grobbee).

werkzaamheden gewoon door. Tinie Gooiker-Van der Kroon, dochter van Dorus: "Tijdens de bouw stond er een noodcafé op palen in de Muidertrekvaart. Mijn moeder en broertjes woonden tijdelijk ergens anders."

In het pand bevonden zich niet alleen een café en feestzalen; in de grote kelders van *De Kroon* was plaats voor een bierbottelarij en een limonadefabriek. Van der Kroon was toen al jarenlang agent van *Amstel Bier*.

Hotel-café-restaurant 'De Kroon' aan de Muiderstraatweg 24 in de periode 1950-1970. In de hotelkamers boven logeerden begin jaren zestig Kees Verkerk en Ard Schenk (foto's coll. HKD).

Verenigingen

Het nieuwe gebouw met de opvallende gevel zou weldra inderdaad de oude functie van *De Reiger* als 'verenigingsgebouw' op zich nemen. Net zoals Pereboom en zijn gelegenheid in vroeger jaren een vooraanstaande rol speelden bij de oprichting van verschillende Diemense verenigingen, zo was het rokerige bovenzaaltje van *De Kroon* de kraamkamer voor de geboorte van *D.V.A.V.*, het huidige *sv Diemen*. Na weken vol spanning kwam op 16 juli 1931 een klein clubje Diemense voetballiefhebbers in *De Kroon* tot een besluit, waarvan niemand op die broeierige zomeravond de gevolgen zal hebben vermoed. *sv Diemen* is ruim 75 jaar later een bloeiende voetbalclub met meer dan 900 leden.

Ook de *Diemer IJclub*, in 1887 opgericht in *De Reiger* en daarna onder leiding van caféhouder Pereboom uitgegroeid tot een grote vereniging van nationale allure, vergaderde nu in *De Kroon*. De Diemense schaatsvereniging kon haar nationale faam verhogen door de schaatsprestaties van Jaap Havekotte die al in 1932 met de nationale selectie in Noorwegen op trainingskamp ging. Blijkbaar bevoorradde *De Kroon* in strenge winters ook de koek-en-zopies op de schaatsbanen. Het verhaal gaat dat in de winter van 1929 het ijs zo dik was dat Jan Hagen, in dienst bij *De Kroon*, met zijn vrachtwagen volgeladen met bier, zo De Diem kon oprijden.

Niet alleen de grote Diemense verenigingen kwamen bijeen in het café van Dorus van der Kroon. Ook de leden van de *Diemer Dam Club*, met voorzitter M. van Tilburg van de wasserij aan de Ouddiemerlaan, konden in alle rust de stenen schuiven in het bovenzaaltje.

Minder geslaagd was de kortstondige aanwezigheid van de boksschool van Joop Niemans. Hoe welkom de Diemense topbokser ook was - hij schreef in de oorlogsjaren in Krasnapolsky boksgeschiedenis - toen de zweetgeur van de oververhitte mannenlijven de geur van de biefstukken in het restaurant verdrong, werd Joop vriendelijk verzocht ergens anders te gaan trainen.

Piet Saan

Intussen breidde Dorus van der Kroon de zaken in Diemen rustig uit. Zo nam hij in 1932 de slijterij van Hamers aan de Hartveldseweg over. Theo Westerbeek werd in eerste instantie filiaalhouder, maar na twee jaar stonden Jan Hagen en zijn vrouw in de zaak. Zelfs op zondag was de winkel tussen half-twaalf en halfvier open om de dorstige Diemense thuisdrinker te voorzien.

De Gooische tram die al sinds 1881 een vertrouwd beeld was op de Muiderstraatweg en steeds langs *De Kroon* reed, was nog steeds regelmatig gesprekspunt. Tinie Gooiker-Van der Kroon: "Het gebeurde wel eens dat mensen naar binnen werden gebracht die tegen de tram waren opgelopen. Dan ging er iemand snel naar de dokter. Dat was natuurlijk heel spannend, maar de kinderen werden altijd meegetrokken en daarvan weggehouden." Ook de harde klap van een aanrijding moet hoorbaar zijn geweest toen de buurman van een paar huizen verder, Piet Saan sr. op nummer 17, met zijn verhuswagen door de Gooische tegen de gevel werd gedrukt. Wonder boven wonder kon Piet uit de vernielde Mercedes kruipen.

Ook aan de cultuurliefhebbers in het dorp bood *De Kroon* plaats. Zo werd de opvoering van het eerste toneelstuk van de *Diemer Rederijkerskamer 'Ons Toneel'* die in 1936 was opgericht, een enorm succes. Honderden aanwezigen zorgden ervoor dat

de zaal tijdens de opvoering van "De Spaanse vlieg" volledig uitverkocht was. In datzelfde jaar vierde D.V.A.V. feest, omdat het eerste elftal met onder andere Gerrit Smit, Arie van Dijk en Joop Niemans kampioen was geworden. In de afgeladen grote zaal van *De Kroon* voerden enkele leden het toneelstukje "De laatste ronde" op. Daarna barstte het voetbalfamiliefeest in alle hevigheid los met muziek van Henk Reusink en zijn orkest. Gerrit Smit (91): "Henk Reusink behoorde tot het huisraad van *De Kroon*. Bij elk feestje was hij present in een feestelijke smoking. In het orkestje drumde Wim Panse en speelde Dolf van der Wielen piano." Het was niet alleen feest en cultuur in *De Kroon*: in 1937 verwelkomde de gemeente er de nieuwe burgemeester Jhr. Mr. L.E. de Geer van Oudegein van harte.

Oorlog

De Tweede Wereldoorlog wierp ook bij *De Kroon*, waar Dorus inmiddels het terras had vervangen door een uitbouw, zijn schaduwen vooruit. In het kader van de mobilisatie van het Nederlandse leger en marine werden in augustus 1939 ook in Diemen maatregelen genomen. Overal in de gemeente werden militaire onderdelen gehuisvest. Behalve de afdeling Lucht doel hield ook het hoofdkwartier verblijf in café *De Kroon*. Tinie: "Het was plotseling allemaal anders. Bij ons werden soldaten ingekwartierd. Die sliepen gewoon in de zaal op balen stro."

Alle goede bedoelingen ten spijt rolden enkele maanden later de Duitse voertuigen ook langs het café van Dorus van der Kroon aan de Muiderstraatweg 24. Een paar minuten later zouden de bezetters de hoofdstad van het land binnenrijden.

Hoewel het verenigingsleven in de oorlogsjaren langzaam aan op een laag pitje kwam te staan, voerde de *Diemer Rederijkerskamer 'Ons Toneel'* in 1942 in *De Kroon* "Een moeder" van Johan Fabricius op. Aan de Ouddiemerlaan zaten nu onderduikers in de wasserij van M. van Tilburg, de man die voor de oorlog de damvereniging in *De Kroon* leidde. En in *De Kroon* zal er op 13 september 1944 ook wel een stevige toast zijn uitgebracht op de overwinning van dorpsgenoot Joop Niemans die in Krasnapolsky de gehate SS'er Cees Olij tegen het canvas had geslagen. Al zal het er in *De Kroon* rustiger aan toe zijn gegaan dan in Kras waar naar verluidt de stoelen als confetti door de zaal vlogen.

Tinie, toen een meisje van een jaar of tien: "Ik ben in de oorlog altijd bang geweest. 's Nachts hoorde je vaak vliegtuigen overkomen. Mijn broer Kees is een keer opgepakt door de Duitsers. Hij was nogal fel en kon zijn mond niet houden. Blijkbaar had hij toen weer iets verkeerd gezegd. Gelukkig kwam hij naar vier dagen gevangenschap in Vught weer terug."

In 1942 verplaatste Van der Kroon de slijterij van de Hartveldseweg naar het café. In 1944 kreeg zoon Kees de leiding over de slijterij en de limonadefabriek die aan de Ouddiemerlaan 24 gevestigd werden.

Café „De Kroon” - Diemen

Iedere Zondagavond

DANSEN

van 8-11.30 uur

o.l.v. H. Reusink

Entree f 1.00

Advertentie *Diemer Courant* 11 mei 1946.

Eind jaren vijftig op de stoep voor 'De Kroon'. Van links naar rechts: een hotelgast, Jeannette van Leeuwen, Piet van Leeuwen en de heer De Mul, de vader van Jeannette (foto coll. P. van Leeuwen).

Enkele gasten voor 'De Kroon' eind jaren vijftig. Op de voorgrond de auto van de familie Van Leeuwen. (foto coll. P. van Leeuwen).

Na de oorlog

Op de stralende lenteochtend van 8 mei 1945 trokken de Canadese bevrijders door Diemen naar Amsterdam. Op de Muiderstraatweg juichte de massaal uitgelopen Diemense bevolking de bevrijders uitzinnig toe. Ook *De Kroon* werd dagenlang het toneel van dolgelukkige en feestvierende dorpsgenoten. In de daaropvolgende periode kreeg *De Kroon*, waar Dorus zich had teruggetrokken ten faveure van zijn zoon Boudewijn, weer zijn functie van 'dorpshuis' terug. Er werden dansclubs opgericht en iedere zondagavond kon er gedanst

C.P.N. „De Waarheid” Afd. Diemen
 brengt op 7 MEI A.S. in café „DE KROON”
 het bekende **„G. G. - Cabaret”**
 o.l.v. Jan Musch
TOEGANGSPRIJS 75 CENT

Advertentie Diemer Courant 4 mei 1946.

Partij van de ARBEID
GROTE OPENBARE VERGADERING
 op Maandag 13 Mei, 's avonds 8 uur, in café „De Kroon”
 Sprekers:
 Dr. B. S. A. A.J. (voorm. Christofoor-groep)
 F. C. Schrauwen (Hoofdbest. Alg. Ned. Fabrieksarb.b.)
 Toegang vrij

Advertentie Diemer Courant 11 mei 1946.

worden in *De Kroon* onder leiding van Han Reusink en Klaas Peijs. Ook de buurtvereniging *De Kieviet* die spontaan tijdens de bevrijdingsroes was opgericht, organiseerde regelmatig toneelvoorstellingen in *De Kroon*. De kaartjes waren al weken van tevoren uitverkocht. Dorpsgenoten Dolf van der Wielen, Wim Panse en Chris van Dam zorgden na de voorstelling voor de muziek met Klaas Peijs als leider van het bal.

De leden van de *Diemer Ijsclub* zorgden drie avonden voor een gevulde zaal toen de toneelgroep van *In Vrede Opgericht* (I.V.O.) de revue "Zomer en winter" opvoerde. In 1947 bestond de schaatsclub 60 jaar wat gevierd werd in de grote zaal van *De Kroon*. Onder de sprekers en feestgangers was ook Bart Lourens, nota bene de man die in 1928 café *Verzicht* aan Dorus van der Kroon had verkocht. Voorzitter Havekotte, de trotse vader van nationaal schaatsidool Jaap Havekotte, nam ontroerd een gouden insigne, een doos sigaren en een vulpen in ontvangst.

In 1952 besloot de familie Van der Kroon het café te verpachten. Dorus was in 1949 weer een slijterij begonnen, waar dochter Tinie enkele jaren later bij zou komen en zijn zoons Boudewijn en Kees gingen samen verder met een slijterij en de limonadefabriek. Zo kreeg de populaire gelegenheid aan

Eigenaar Piet van Leeuwen achter de bar van 'De Kroon' (foto coll. P. van Leeuwen).

de Muiderstraatweg in Diemen na bijna 25 jaar een andere uitbater.

H.A. Busch, zoals zijn naam luidde, hield het echter na een jaar weer voor gezien. Dat zou het tijdperk-Piet van Leeuwen inluiden.

Piet van Leeuwen

Pieter Johannes (Piet) van Leeuwen was afkomstig uit Leiden waar zijn vader het beroemde zakencomplex *De Burcht* op een heuvel tussen de armen van de Oude Rijn en de Nieuwe Rijn beheerde. In 1953 was Piet 28 jaar. Hij kon terugkijken op een tienerjeugd in de oorlogsjaren en daarna een paar jaar als soldaat in Nederlands-Indië. Hij kwam begin 1950 'thuis' in een land dat de oorlog trachtte te vergeten door keihard te werken. De aandacht van de officiële instanties ging niet verder dan het station van Leiden. Piet: "We kwamen terug met de boot, toen met de trein naar Leiden. Ik had geen dubbeltje op zak." Een taxi bood uitkomst. De chauffeur had aan een zin genoeg. Piet: "Ik zei tegen hem: 'Ik ben de zoon van Van Leeuwen van De Burcht.'"

Naar Diemen

Piet ging aan het werk in *De Burcht* en leerde daar het vak. Piet: "Ik ben een selfmade man. Ik kon geen biefstuk van een schnitzel onderscheiden." In de zaak van zijn broer, ook in Leiden, achter het stadhuis aan de Nieuwe Rijn, leerde hij zijn toekomstige schoonvader kennen. Na een zeiltocht met deze oud-zeeman naar Terneuzen, werd Piet voorgesteld aan diens dochter: Jeannette Mathilde de Mul. Toen de vonken bij Piet en Jeannette oversloegen, waren de plannen snel gemaakt. Toen hen via een kennis ter ore kwam dat er in Diemen een café gepacht kon worden, gingen zij vanuit Leiden eens kijken. Piet zag de mogelijkheden van de gunstige locatie, een drukke toegangsweg tot Amsterdam en de goede naam bij de Diemenaren, wel zitten.

Piet: "We zijn toen meteen getrouwd. We wisten namelijk helemaal niet waar we terecht zouden komen en dat leek ons beter zo." En wellicht hadden Piet en Jeannette het goed gezien. In het dorp dat toch pal tegen de grote stad aanlag, was voor een conflict tussen de dorpingen om iets kleinburgerlijks met een religieuze saus blijkbaar niet zoveel nodig.

Wat zich namelijk nauwelijks twee maanden voor hun intrede in *De Kroon* afgespeeld had, kon een scène zijn uit een oer-Hollandse film van Bert Haanstra. Tijdens de oprichtingsvergadering van *Algemene Speeltuinenvereniging* (A.S.V.) op 27 augustus 1953 in *De Kroon*, gaf pastoor C.M. Mol te kennen dat hij, tegen eerdere afspraken in, zich niet kon vinden in een speeltuin voor alle kinderen. Hij wilde toch liever een eigen speeltuin voor de katholieke jeugd naast de katholieke kerk. Voorzitter Karnekamp verzocht toen pastoor Moll de zaal te verlaten. De initiator van deze bijeenkomst, groepscommandant van de rijkspolitie Bouman, zal toch wel even verbaasd gekeken hebben toen de beide Diemense dominees ook de zaal verlieten. Maar in tegenstelling tot de pastoor, bleven de dominees wel lid van de nieuwe vereniging.

Waar dansen? Natuurlijk in „De Kroon”

Advertentie Feestkrant 1950.

Hotel

In een dorp waar ze niemand kenden, pachtten de kersverse echtgenoten met geleend geld het onderstuk van *De Kroon*. Op de bovenverdieping woonde toen Klaas Peijs, de leider van menig bal in hetzelfde café.

De ondernemende Piet van Leeuwen trad snel in de voetsporen van de illustere Dorus van der Kroon door binnen korte tijd *De Kroon* een tweede leven te geven. Piet: "Het was niet zoveel toen we erin kwamen. In het café een paar klantjes aan de bar. We hebben van het voorgedeelte een café-restaurant gemaakt en een stuk laten afschotten voor een zaal. Deze was voor bruiloften en partijen. Verder hebben we in het hele pand nieuwe verwarming aangelegd."

Toen Van Leeuwen de zaak in 1957 definitief kocht van de familie Van der Kroon, verbouwde hij de bovenverdieping tot enkele hotelkamers. In de grote kelder stond het vol met likeuren. Aan de Diemenaren waren ze nauwelijks te slijten geweest. Maar de voorraad zou binnen afzienbare tijd toch aanzienlijk slinken. Dat kon je aan de slimme ondernemer Piet van Leeuwen wel overlaten.

Jaren vijftig

In de jaren van de wederopbouw was ook bij de voetbalclub D.V.A.V. het oude elan van het hechte verenigingsleven weer helemaal terug. Café *De Kroon* vormde nog steeds de ontmoetingsplaats voor de feesten die door het hele jaar heen met grote regelmaat werden gehouden. De jongens van weleer waren mannen geworden. Joop Niemans, in 1946 gestopt met boksen, had zich razendsnel ontwikkeld als bouwondernemer. De zaken gingen goed. Joop schonk de gemeente Diemen een badhuis en werd eigenaar van het landgoed *Betlem*. Piet van Leeuwen: "Het kon zomaar gebeuren dat Joop een rondje gaf voor een paar honderd feestgangers of honderd kroketten liet aanrukken."

De hardwerkende Diemense bevolking kon wel wat ontspanning gebruiken. De propagandacommissie van D.V.A.V. speelde hierop in door in *De Kroon* de zogenaamde 'contactavonden' te organiseren. Veel jonge Diemenaren vonden elkaar daar voor het leven.

De voorkant van 'De Kroon' eind jaren vijftig. Naast het gebouw begint de huizenrij van de "Zeven Wonderen". Twee hotelgasten poseren lachend op hun bepakte scooter (foto coll. P. van Leeuwen).

Het interieur van het restaurant en de vergaderzaal van hotel-café-restaurant *De Kroon* (prentbriefkaarten uitg. Noordhoff's Fotodrukind., Soestdijk, coll. P. van Leeuwen en P. Voorhuyzen).

GROTE SHOWAVOND op woensdag 14 maart a.s., in hotel „De Kroon”, te Diemen

Met medewerking van:

Orkest o.l.v. Harry de Groot	• Toby Rix	• 3-Jacksons
• Mieke Telkamp	• Ria Valk	• Stefani's

Iedere klant die in het tijdvak van 16 febr. t.m. 10 maart voor f 5.- aan grammofoonplaten besteed, kan tegen betaling van f 1.50 in aanmerking komen voor een plaats.

Georganiseerd door: **„DISCO DIEMEN”** Grammofoonplatenzaak   **FA. KASKENS** Electra - Radio - Televisie   Burg. Bickerstraat 13 - Diemen   Telefoon 52655

Advertentie *Diemer Courant* 16 februari 1962.

1887 **Diemer IJclub** 1962

Het bestuur van de Diemer IJclub deelt U mede, dat zij ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan der vereniging

receptie houdt op zaterdag 10 februari 1962 des namiddags van 3—5 uur

in de hotel „De Kroon” te Diemen

Advertentie *Diemer Courant* 2 februari 1962.

Jan Muller durfde het aan na een kermisbezoek Jopie Dijkstra aan te spreken toen hij voor de kapperszaak van zijn vader stond. "Ga je mee naar *De Kroon* naar de contactavond van D.V.A.V.?" had hij gevraagd en Jopie stemde in. Dat was in 1953; anno 2008 zijn Jan en Jopie nog steeds bij elkaar. Ook de toneelvoorstellingen van de buurtvereniging *De Kieviet*, van de *Rederijkerskamer* en van de voetbalclub bleven onverminderd volle zalen trekken. Fred Lunstroo, de huidige voorzitter van *sv Diemen*: "Mijn neef en nicht Joop en Wil Dermijn woonden toen in de Burgemeester De Kievietstraat en die waren ook lid van de buurtvereniging. Op een zeker moment werd ik door mijn nicht uitgenodigd om deel te nemen aan het toneelstuk "Ciske de Rat". De hoofdrol werd gespeeld

door Gerard van Groen. Ikzelf had een heel klein rolletje, ik was Sip en mocht één regel zeggen in het gehele stuk. Maar het was een hele belevenis: de zaal was vol, de opvoering was een succes en natuurlijk was er bal na.”

Ook met de dagelijkse gang van zaken in het café was het goed gegaan. Het borreluur was gezellig en het restaurant liep goed. De paar hotelkamers bleken, in het gebouw zo vlak voor het drukke en dure Amsterdam, een goed idee. Vooral handelsreizigers uit het hele land, maar ook uit Duitsland, maakten er graag gebruik van.

Gebroken toiletpot

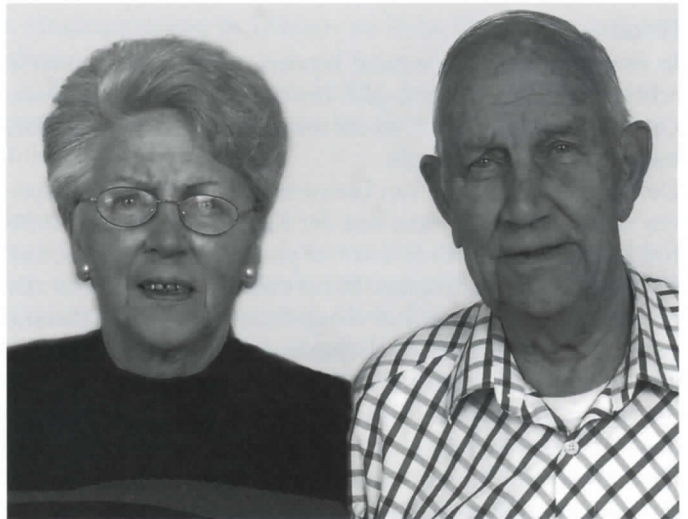
Het was ook in die jaren dat de gezette directeur van een autobandenbedrijf graag *De Kroon* aandeed om even bij te praten met een glaasje bier. Op een doodgewone dag tijdens het borreluur stond deze vaste bezoeker moeizaam op om naar het toilet te gaan. Terwijl de andere klanten een slokje namen in de bar, klonk plotseling een hels kabaal van brekend porselein in de buurt van de toiletten. Toen ze een kijkje gingen namen, vonden ze de ongelukkige directeur, door de pot gezakt. Van de schrik bekomen verontschuldigde hij zich kort daarna breedvoerig bij Piet van Leeuwen. Natuurlijk zou hij de rekening van een nieuwe pot betalen. Toen Piet daarop lachend meedeelde dat het goed uitkwam omdat er toch al een barst in de pot had gezeten, sloeg de stemming van de gezette directeur om en weigerde hij alsnog te betalen.

Er waren zelden problemen in *De Kroon*. De controleurs van de wet, hoofd van de politie Bouman en zijn mannen, konden in rust en gemoedelijkheid de sluitingstijden controleren.

En als een dorpsgenoot een keer te diep in het glaasje had gekeken en bijvoorbeeld plaats had genomen op een dukdalf in de Muidertrekvaart, dan was Bouman niet te beroerd de man van de dukdalf af te praten en naar huis te brengen. En meer zelfs. Toen de halfslappende echtgenote riep dat Bouman haar man maar naar binnen moest gooien, legde Bouman de doorgezakte Diemenaar persoonlijk in bed.

Jaren zestig. Jeannette van Leeuwen en 'Ome Dirk' nemen het er even van op het terras voor 'De Kroon'. Ome Dirk kwam op zijn 82-ste afwassen bij 'De Kroon' en heeft dat nog vier jaar gedaan (foto coll. P. van Leeuwen).

Een recente foto van het echtpaar Jeannette en Piet van Leeuwen, dat van 1953 tot 1973 hotel-café-restaurant 'De Kroon' aan de Muiderstraatweg beheerde (foto coll. P. van Leeuwen).

Burgemeester Tideman

Maar *De Kroon* was op andere momenten weer het decor van uiterst serieuze zaken. Zoals die dag in 1956 toen mr. J.H. Strumphler Tideman als burgemeester welkom werd geheten. Piet Vedder, nu actief betrokken bij het *Saan Museum*, was toen een schooljongen. Met zijn klasgenoten liep hij van de Ouddiemerlaan naar *De Kroon* om met alle Diemense schoolkinderen hun ingestudeerde liedje te zingen: "Wees welkom met uw gezin, zo halen wij u spontaan Diemen in." Terwijl Piet stond te zingen, kon hij niet bevroeden dat hij het in later jaren flink aan de stok zou krijgen met de toegezongen nieuwkomer. Hij raakte betrokken in een slepend conflict over huisvesting met de burgemeester die zich tot ver in de jaren zestig tot het volk richtte als Edelachtbare Heer Mr. Piet: "Wist ik veel, toen ik dat als jongen stond te zingen."

Later werkte hij bij *Saan*, toen nog aan de Muiderstraatweg. Piet weet nog dat het op vrijdagmiddag vaste prik was dat er iemand met een tientje naar *De Kroon* werd gestuurd om een blad bier te halen. Hoewel de afstand tussen *Saan* en *De Kroon* bepaald niet groot was, moest de tocht naar het etablissement van Van Leeuwen regelmatig nog een keer gemaakt worden. Het blad was dan al leeg voordat de eigenlijke plaats van bestemming bereikt was. Ook Fred Lunstroo, die toen bij Gestetner werkte, kwam regelmatig in *De Kroon*: "Wij waren burens van *De Kroon* en wij gingen er vaak eten tijdens overwerk. *De Kroon* was toen inmiddels hotel-restaurant en had een zeer goede, klassieke keuken."

Privé

In de privé-sfeer ging het ook goed met de familie Van Leeuwen. In 1957 werd Hans en in 1961 werd Robert geboren.

In de jaren zestig bleef *De Kroon* het Diemense 'verenigingsgebouw' voor toneeluitvoeringen, feesten en vergaderingen. Daarnaast waren er vaak bruiloften en partijen. Piet van Leeuwen vult aan: "En niet zonder diner. Ja, dan wilden ze dineren in Duivendrecht en bij mij de zaal huren. Ik zei dan: "Dat diner kan ik ook maken." Piet onderstreepte zijn filosofie graag in de buurtbladjes en andere uitgaven. Zijn advertentietekst luidde: "Voor uw feestdiners en recepties." Als het maar duidelijk was.

Ard Schenk (boven) en Kees Verkerk (onder) logeerden begin jaren zestig in de winter veelvuldig in 'De Kroon'. Twee keer per dag liepen Ard en Keessie van de Muiderstraatweg naar de ijsbaan in Amsterdam-Oost om daar te trainen (foto's coll. Taco ten Dam).

Likeuren

De Kroon werd ook voor een andere groep tamelijk populair. Al midden jaren vijftig was het groepstoerisme uit Duitsland op gang gekomen. Natuurlijk reden de toeristenbussen vaak over de naast de Muiderstraatweg gelegen Rijksweg-1 naar en van Amsterdam. Zo stopte er op een dag een bus met een D-sticker voor *De Kroon*: "Kunnen we hier geen koffie drinken?" Piet: "Van het een kwam het ander. We leverden altijd goede service. Blijkbaar vertelden die chauffeurs dat weer door en toen ging het lopen. Ook de kamerverhuur aan Duitsers steeg." Maar al was Piet in de oorlog een tiener in Leiden geweest, hij wist natuurlijk ook wel dat de Duitsers niet mateloos populair waren bij de Diemense bevolking. De Diemenaren hadden hem echt wel verteld dat de nieuwbouw van de Jan Bertstraat tot aan de gemeentegrens met Diemen niet op vrijwillige basis tot stand was gekomen. Piet: "Soms zat het avonden vol met Duitsers. En die begonnen na een tijdje ook te zingen. Dan schaamde ik me dood." Maar Piet wist wel raad met de likeurvoorraad in de kelder. Het drankje dat in Nederland volledig uit de gratie geraakt was, vond gretig aftrek bij de Duitsers. Piet: "Ik zei dan, dat is heel speciaal, dat is likeur en daar moet je wel iets meer voor betalen. Ik heb daar toen goed aan verdiend."

Ard en Keessie

Begin jaren zestig kreeg Van Leeuwen onverwacht ook buiten het toeristenseizoen vaste hotelgasten. De Nederlandse schaatsploeg met onder andere Ard Schenk en Kees Verkerk nam in het winterseizoen zijn intrek in hotel *De Kroon*. Misschien was het wel na een tip van Jaap Havekotte, natuurlijk nog bekend in Diemen. Bovendien had hij na zijn schaatscarrière contact gehouden met de topschaatswereld. In 1948 was Havekotte immers begonnen met de productie van *Viking*-schaatsen. Havekotte zou bovendien Kees Verkerk onder zijn hoede nemen na de dood van zijn moeder. Ard en Kees hanteerden een vast schema: 's morgens trainen, rusten, 's middags trainen en vroeg naar bed. Kees: "Maar we waren natuurlijk ook jongens van een jaar of 20 en we zochten wel eens wat te doen. Er stond een gokautomaat met dubbeltjes, maar met de vier centen per kilometer reiskostenvergoeding en 7 gulden zakgeld per week kon je niet veel."

Kees bewaart goede herinneringen aan *De Kroon*: "De heer en mevrouw Van Leeuwen zorgden goed voor ons. We gingen vroeg naar bed, maar we sliepen boven het café en als er een feestje was, konden Ard en ik niet slapen. We gingen dan naar beneden om tussen de feestgangers een biertje te drinken. Meneer Van Leeuwen keek dan even de andere kant op."

Piet van Leeuwen, 83 inmiddels, hanteert na 45 jaar nog steeds de oude kasteleinswet van horen, zien en zwijgen: "Dan weet Kees meer dan ik." Zou Anton Huiskes, toenmalig bondscoach en inmiddels 80, zich er nog druk om maken? Kees, inmiddels 66, kasteleinszoon en zelf ook kastelein, kent ook de ongeschreven wet: "Ik heb vanmiddag nog even met Ard gebeld. Of hij nog wat wist van Diemen? Ard zei: Je moet niet te veel over die mensen uit die tijd praten." En dan: "Je weet hoe dat gaat: het verhaal begint met een paling van 50 cm en eindigt met een paling van 2 meter."

Kees Verkerk was gek op de haring van Jan Post. Het echtpaar Post stond ruim 30 jaar met hun haringstal in Diemen, ten tijde van Kees Verkerk op de hoek van de Arent Krijtsstraat en de Hartveldseweg (foto Jim Scholten, Diemer Courant 11 juli 1975).

Alles wordt afgebroken!

maar

HOTEL „DE KROON”

staat als een rots in de branding en gaat rustig door met een

GRATIS ZAAL

VOOR

**diners - recepties -
familie- en huwelijks-
feestjes**

HOTEL-CAFE-RESTAURANT

„DE KROON”

Muiderstraatweg 24, telefoon 55882.

Advertentie Diemer Courant.1972.

hotel „de kroon”

'k Liep langs de Keulse Vaart aan Diemen's rand,
Heel diep ineengedoken, duars door storm en regenvlagen;
Ze rukten zwarte wolken — bizar uit hun verband,
'k Dacht in dat uur terug aan beel'te leste-dagen —
En toen ontwaarde ik opeens 't witte huis — 't Leek klein,
Een stuk verleden tijd kwam plotseling in mij tot leven,
En 'k dacht — dit huis, dat er straks óók niet meer zal zijn
Heeft menigeen die het bezocht iets meegegeven, —
't Cafe — waar men elkander bij de koffie heeft ontmoet,
En waar de lach weerklonk van hen die dit bezochten —
't Was of het afscheid van mij nam met 'n laatste groet,
Vóórdat de slopershamers het voorgoed vernielen mochten. —
Schoorvoetend, haast eerbiedig, liep ik naar de deur,
Die 'k opende — 'k Liep weifelend naar binnen —
Ik hoorde flarden van muziek — onzichtbaar — in mineur —
En 'k wist: je kunt ook een geliefde plek beminnen! —
Toen keek ik naar het achterhuis — de zaal —
Waar menig bruidspaar feest'lijk 't glas in liefde leegde,
En 't ouderpaar — dat van iets eigens afscheid nam —
Onmerkbaar, stil — een traantje van de wangen veegde.
'k Nam op m'n tenen afscheid — mompelde: het is voorbij —
Alweer een stukje Diemen, dat zó-maar moet verdwijnen,
Straks staat er op deez' plek 'n betonnen huizenrij,
En buiten góót het nog, ik zag 't door de gordijnen.
Adieu De Kroon — mijn steun versmold in storm en regen,
Ik trok de deur heel zachtjes achter mij weer dicht,
En 'k riep de zwarte wolkenmassa's tegen:
Ga snel voorbij — ik heb behoefte aan wat licht! —

April 1973

DICK GABEL

Haring bij Jan Post

Elke dag liepen Ard en Kees twee keer heen en terug naar de *Jaap Edenbaan*. De haringstal van Jan Post op de hoek van de Arent Krijtsstraat was voor Kees een vaste stop. Kees: "Die had een prima harinkie. Met veel ui en augurken, dat boerde zo lekker op. Ik noemde dat een Diemens speciaaltje." De dochter van Jan Post kan zich nog herinneren dat Kees vele jaren later, als coach van de Zweedse rijders, zijn ploeg meenam naar de haringstal om ze daar op de klassieke manier haring te laten happen. Een gezonde dosis humor heeft Kees altijd gehad. Hoe graag hadden we niet een foto gehad met Ard en Kees in Diemen! "Foto's uit de Diemense tijd heb ik zeker," zegt Kees, "Ard en ik maakten gigantisch veel dia's, maar ik zou niet weten waar die liggen. Dus dat doen we over 25 jaar, ok?"

Einde

Begin jaren zeventig werd duidelijk dat het gebouw van *De Kroon* het moeilijker zou krijgen als 'dorpshuis'. Het verenigingsleven verloor steeds meer terrein omdat de huiskamers nu bijna allemaal over een apparaat beschikten waarmee de 'gezelligheid' in huis werd gehaald: de televisie. Om uiteenlopende redenen maakten ook de grootste Diemense verenigingen steeds minder gebruik van de accommodatie in *De Kroon*. Het ledental van de *Diemer IJclub* zakte in tien jaar tijd van 700 naar 140 leden. *D.V.A.V.* daarentegen deed het met 400 voetballers uitstekend. Door de opening van hun eigen clubhuis op Spoorzicht in 1970 had de club echter ook een accommodatie voor feesten en vergaderingen.

Piet en Jeannette van Leeuwen konden terugkijken op twintig mooie jaren in Diemen. Het karakteristieke gebouw dat in 1928 door Dorus van der Kroon aan de Muiderstraatweg 24 was neergezet, had zijn tijd gehad. De Muiderstraatweg vroeg om een moderne bebouwing; grote bedrijven en de gemeente toonden interesse voor het plekje van *De Kroon*. Maar Piet van Leeuwen verkocht de zaak aan Joop Niemans, de ex-bokser en ex-doelman van *D.V.A.V.*, die zoveel mooie momenten in *De Kroon* had beleefd. "Dat moet je maar aan mij verkopen," had Joop gezegd onder een biertje. Piet: "Niemans kocht *De Kroon* om af te breken voor nieuwbouw." En zo geschiedde. In de *Diemer Courant* verwoordde Dick Gabel in april 1973 de gevoelens van vele Diemenaren in een prachtige dichtregel: "Dit huis dat er straks ook niet meer zal

zijn, heeft menigeen die het bezocht iets meegegeven."

De familie Van Leeuwen vertrok naar Kootwijk en runde daar nog tien jaar een horecagelegenheid. Momenteel wonen Piet en Jeannette in Apeldoorn.

Interviews

Voor dit verhaal heb ik uitgebreid gesproken met Timie Gooiker-van der Kroon, Piet van Leeuwen en Kees Verkerk. Daarnaast heb ik met vele (ex-)Diemenaren contact gehad die mij vertelden over hun herinneringen aan *De Kroon*. Ik ben allen zeer erkentelijk.

Geraadpleegde boeken

- Beek, P.J. ter: *Historie van Diemen*, Amsterdam, 1957.
- Boer, G.L. de: *In het spoor van de Gooische tram*, Laren, 2004.
- Demmers, L., J. Poster & J.F. Reurekas: *Diemer IJclub 1887-1997*, Diemen, 1997.
- Diemen, P.A. van & J.F. Reurekas: *Algemene Schakelvereniging 1953-2003*, Jubileumboek, Diemen, 2003.
- Elderen, R. van & J.F. Reurekas: *Bruggen, wijken en straten in het oude en nieuwe Diemen*, Diemen, 2004.
- Opzeeland, E. van & Ben Bril: *Davidster als ereteken*, Kats, 2006.
- Reurekas, J.F.: *Kent u ze nog...de Diemenaren deel 2*, Zaltbommel, 1988.
- Reurekas, J.F.: *Diemen in grootmoeders tijd*, Zaltbommel, 1993.
- Reurekas, J.F.: *Diemen 1940-1945*, Diemen, 1985.

Gedicht van Dick Gabel (*Diemer Courant* april 1973).

CAFÉ AAN DE STEGGE 1942-1962

Over ingekwartierde Duitse soldaten, balorige studenten, boksen, dansen en een felle brand

Will Bulterman

Op de hoek van de Jan Bertsstraat en de Hartveldseweg zit tegenwoordig het Italiaanse café-ristorante *Ciao*. Het pand kent als horecabedrijf een lange traditie in Diemen. Op een Ansichtkaart uit 1939 is het hoekpand te zien langs een vrijwel autoloze Hartveldseweg. Een café met een opvallende luifel waarvan onder andere P. Bierdrager (!), Willem Visser en Frits J. Flinkevleugel de uitbaters waren. In november 1942 nemen Gerard Johannes Marinus (Gerrit) aan de Stegge en zijn vrouw Johanna Wilhelmina (Jo) aan de Stegge-Koomen het café over van Flinkevleugel, onder wiens beheer de zaak onder de naam café *Centrum* was uitgegroeid tot een begrip in Diemen.

Gerrit Smit (91) herinnert zich het café uit die jaren: "Ome Frits, de oom van oud-DWS voetballer Frits Flinkevleugel, was een joviale Amsterdammer. Kelner was Rinus Hartsink die op zijn vrije stapavond steevast een afzakkertje kwam halen. Dan zwaaide de deur open en riep Rinus met galmende stem: "Onbekend maakt onbemind. Mijn naam is Worst. Ome Frits, geef ze allemaal wat te drinken."

In dit artikel een terugblik op een moeilijke start in de oorlogsjaren en de jaren van opbloei na de bevrijding met de kinderen Aan de Stegge.

Oorlogsjaren

De start voor het echtpaar Aan de Stegge was bepaald niet ideaal in 1942. Zij waren net een jaar aan het werk toen de burgemeester van Diemen geconfronteerd werd met een afschuwelijk bevel van de Duitse bezetter. Alle woningen, winkels en bedrijven aan de overkant van het café, van de Jan Bertsstraat tot aan de Diemerkade, moesten verdwijnen om de Duitsers vrij schootveld te geven. Drie maanden later was het grootste gedeelte van de 'Nieuwe Buurt' en de Hartveldseweg afgebroken. Vrijwel gelijktijdig met de afbraak vorderden de Duitsers het café van Aan de Stegge. Het echtpaar moest toestaan dat een onderdeel van de Duitse artillerie in hun huis en in de zaak werd ingekwartierd. De soldaten sliepen in de achterzaal op strozakken. Mevrouw Aan de Stegge, die toen zwanger was, moest ervoor zorgen dat alles schoon bleef en dat er elke dag door de heren bezetters gegeten kon worden. Dit was voor iedereen een zware tijd.

Bevrijding

Gelukkig braken er betere tijden aan en in de zaal van het café werden er bevrijdingsfeesten gevierd. De Diemenaren staken niet onder stoelen of banken dat iedereen dolblij was met de herwonnen vrijheid. De horecagelegenheid werd in korte tijd weer zeer populair in Diemen. Het leven zag er weer beter uit, Natuurlijk moest er hard gewerkt worden, maar er was ook weer tijd voor feesten en genieten. Veel mensen vierden bij Aan de Stegge hun bruiloft en in de grote zaal achter de zaak werd vrolijk gedanst en gegeten. Er waren dansclubs, een biljartclub, een klaverjasclub en de schietvereniging van de vrijwillige politie maakte gebruik van de zaal. Ook kwamen er toeristen, zelfs uit Denemarken, die hier enkele dagen verbleven. Zij sliepen dan op strozakken in de zaal achter het café. Vanuit Diemen hadden de toeristen een prachtig startpunt om Amsterdam en wijde omgeving te bezoeken.

Balorige studenten

Bij de jaarlijkse kermis bleef de zaak langer open. De zaak was alom bekend en zelfs studenten uit Amsterdam kwamen hier naar toe om hun jaarlijkse ontgroeningfeest te houden. Deze studenten kwamen met een rondvaartboot en legden bij de loswal aan. Al lopend kwamen ze op een vrolijke manier naar het café. De kinderen van Aan den Stegge mochten dan niet in de zaak komen, want de balorige studenten knipten nog wel eens als grap flinke stukken uit het haar van de vrouwen. Een keer maakten zij het zo bont dat na hun bezoek de spinazie tegen

In 1942 poseert de familie Aan de Stegge bij café 'Centrum' dat zij net hebben overgenomen van F. Flinkevleugel (foto coll. fam. Aan de Stegge).

Het echtpaar Aan de Stegge in hun café (foto 1942, coll. fam. Aan de Stegge)

In het zaaltje van café Aan de Stegge werden regelmatig familiefeesten gegeven. Op de foto de bruiloft van het echtpaar Hartsink (foto coll. fam. Hartsink).

het plafond zat. Aan de Stegge vond het daarna wel even genoeg en opperwachtmeester Bouman regelde toen hoogstpersoonlijk dat de studenten excuses maakten en de schade vergoedden. Zonder meer apart waren de bokslessen die de bekende Diemense bokser Joop Niemans gaf in de zaal. Niemans had furore gemaakt door in 1944 in de Grote Zaal van *Krasnapolsky* onder de ogen van veel Duitse militairen en prominente *NSB*'ers de gehate *SS*'er Cees Olij knock out te slaan.

Eerste televisie in café

In 1952 was er groot nieuws. Het eerste café in Diemen met een televisie. Voor velen waren er diverse leuke programma's. Aantrekkelijk om ook eens samen met moeder de vrouw naar het café te gaan. Maar wat gebeurde er na enkele maanden? Het publiek in het café zat vol spanning te wachten op een internationale voetbalwedstrijd, toen het noodlot toesloeg: **STORING!** Deze werd veroorzaakt door iemand uit de buurt, maar wie? Naast het café zat de sigarenzaak van Truus Post (later overgenomen door de heer Harmsen) en deze verhuurde de kelder aan Jan Tijhuis. Jan, toentertijd amateur-fotograaf, was ijverig foto's aan het maken met grote fotolampen. Na enkele keren een storing te hebben gehad, ging er ook bij Gerrit aan de Stegge een lampje branden en was het probleem snel opgelost.

Bij speciale gelegenheden stonden er buiten grote borden met de tekst: "Komt allen kijken." Een rechtstreeks verslag van de kroning van Koningin Elisabeth van Engeland stond aangekondigd. Vele mannen en vrouwen genoten met een hapje en een drankje van deze prachtige reportage. De hapjes en de drankjes kon je wel aan Gerrit aan de Stegge overlaten want hij was een bijzondere gastheer en tevens een bijzondere kok, die steeds weer iets lekkers presenteerde.

Altijd open

In de periode van 1945 tot 1961 was het café maar twee avonden per jaar gesloten. Dit was op 4 mei en op 31 december. Het café ging dan om 20.00 uur dicht. Voor de rest was het café altijd open. Dat hield in dat er voor de familie Aan de Stegge geen vakantie was, want een café moest als openbare gelegenheid altijd open blijven. Het café moest klokslag 24.00 uur gesloten zijn en de politie kwam steevast controleren. Men was in die tijd wel wat gemoedelijker. De agent kreeg een neut, de deur ging op slot en het probleem was opgelost.

DRIE DAGEN FEEST

**Soiree
Dansant**

op 5, 6 en 7 September, van 8—2 uur
in de zaal van „Café Stegge”

DANSORKEST „THE CONVAIRS”

Advertentie Feestkrant 1950.

Slijterij

In het begin van de jaren '60 werden de huizen en winkels aan de Hartveldseweg omgenummerd. Het huisnummer van café *Aan de Stegge* veranderde van nummer 43 in 46.

In 1961 kocht de familie Aan de Stegge de sigarenwinkel naast het café om deze zaak te verbouwen tot een slijterij, die mevrouw Aan de Stegge ging beheren. Het café had een volledige vergunning, wat inhield, dat er in het café ook flessen sterke drank verkocht mochten worden. Aangezien er in 1961 meer dan 3000 inwoners in Diemen woonden, kon de vergunning gesplitst worden. Een vergunning voor het café, waar men dan alleen nog mocht schenken, en een vergunning voor de slijterij, waar men sterke drank mocht verkopen.

In 1962 trok de familie Aan de Stegge zich terug uit het café.

Bar-Café-Restaurant

„Petit Renard“

Hartveldseweg 43 - Diemen

WIJ WENSEN U VROLIJKF. PAASDAGEN!

Wij engageerden voor U:

KWARTET WILLY WHITE

bekend van Radio en T.V.

Onze attractie tijdens de paasdagen

DINER—DANSANT

Advertentie Diemer Courant 1962.

Café *Petit Renard*

In 1962 werd het café verpacht aan Fred Vos, een Amsterdammer die afkomstig was uit de Albert Cuypstraat. Hoewel Vos beslist geen kleine man was, noemde hij zijn zaak bar-café-restaurant *Petit Renard*. De horecagelegenheid was geen lang leven gegund, want op 5 januari 1963 verwoeste een grote brand het café. Diemenaar Hans Nieuwenhoff die in 1944 met zijn familie tot de gedwongen evacués van de buurt aan de overkant had behoord, herinnert zich: "Ik zat toen in militaire dienst. Die vrijdagavond had ik nog tot vrij laat aan de bar gezeten. Het was gezellig en ik dronk een heerlijk biertje met onder andere Henk Havekotte, de slager uit de Arent Krijtsstraat. De volgende ochtend wilde ik al om 6 uur mijn broer naar zijn werk in Amsterdam brengen toen we in de Raadhuisstraat een dikke brandweerslang aan de daar staande

Begin jaren '80 vestigde het Italiaanse restaurant 'Ciao' zich in het voormalige café 'Aan de Stegge'. Rechts de ventweg (Hartveldseweg) en Rijksweg 1 (foto Gerrit Hols).

Op 5 januari 1963 werd café 'Petit Renard' door een grote brand getroffen. De gevel werd verwoest en het onderstuk kon behouden blijven (foto's Gerrit Hols).

brandkraan gekoppeld zagen. Nieuwsgierig gingen we de hoek om en daar zagen we de gevolgen van de brand in het café. En daar stond weer Henk Havekotte, maar nu in het pak van de vrijwillige brandweer Diemen!"

Het prachtige uiterlijk van het pand was voor een groot deel verwoest. De aannemer Versteinen maakte een nieuwe opbouw, maar de oude gevel van voor die tijd was voorgoed verdwenen.

Nieuwe pachters

In het café kwamen nieuwe pachters: de heer Van Waal en zijn vriend. Zij besloten er een bistro van te maken. Maar ook deze onderneming bleek helaas van korte duur. Nu was niet brand de schuldige, maar water. Toen de jongens wilden genieten van een welverdiende vakantie, wilden zij zuinig zijn en deden alle kachels uit. Toen het echter hard ging vriezen, sprong de waterleiding en stond de hele kelder onder water. De beide compagnons kwamen terug, overzagen de ravage en maakten een eind aan dit avontuur.

De volgende eigenaar werd de heer Stroker, die er een café/discotheek van maakte.

Toen in 1981 het contract met de brouwerij ten einde liep, verkocht Aan de Stegge het pand aan makelaar Carel Kaskens. Deze makelaar ging het café verhuren, waardoor er een einde kwam aan het zo bekende café *Aan de Stegge*.

Inmiddels is op deze plek alweer jaren het Italiaanse restaurant *Ciao* gevestigd dat verschillende eigenaars heeft gehad. Pikant detail: de adressering van *Ciao* is nog altijd Hartveldseweg nummer 43, maar de ingang is al jaren aan de Jan Bertsstraat.

INEKE BLANSJAAR, KOOS ALBERTS, HERMAN BEIJNES

Van 't Straatje tot 't Pandje: de geschiedenis van een Diemens café met een Amsterdamse tint

Taco ten Dam

De Burgemeester Bickerstraat is aangelegd rond 1924 en herbergde aan het begin van de straat bij de Hartveldseweg een aantal winkel- en bedrijfspanden. Het 'winkelcentrum' van het toenmalige Diemen was immers de Hartveldseweg. In 1940 kreeg de straat een belangrijkere functie dan zijstraat, toen de Diemerbrug werd verlegd van de hoogte van de Ouddiemerlaan naar de Burgemeester Bickerstraat. Begin jaren '60 stond hier nog steeds een aantal winkels met bekende Diemense namen: Dubelaar & Ligthart, Kaskens, Van der Roest, Havekotte, de Végé van Gelderman en Van der Griend. Tussen de winkels bevond zich ook een cafeetje op nummer 7. Ver voor de oorlog al bekend als café *Groszenipper*, in 1946 als café *Baars* en in 1948 als café *Mulder*. Eind jaren vijftig nam de familie Blansjaar de zaak over (inmiddels café 't *Trefpunt*/*'t Straatje* genaamd), in de jaren zestig de familie Krommenhoek en toen heel kort Van Diest en Stobbelaar. De laatste eigenaren van 't *Straatje* waren Susanne en Herman Beijnes die het oude cafeetje in 1983 kochten en twee jaar later een gloednieuw café openden aan de Ouddiemerlaan 11. Voor dit drieluik sprak ik met de Ineke Blansjaar, Koos ("Koos Alberts") en Joke Krommenhoek en Herman Beijnes.

Blansjaar

In 1957 werd de toen 18-jarige Ineke Blansjaar opgenomen in een sanatorium in Hilversum. Ze had namelijk tbc opgelopen in het café van haar ouders, café *Sport* aan de Amsterdamse Linnaeusstraat op de hoek van de Transvaalstraat. Voor Ton Blansjaar en Mies Blansjaar-Goedhart was dat de aanleiding om het grote en drukke café van de hand te doen. Zij wilden op zoek gaan naar een minder hectische omgeving. De keus viel al snel op Diemen, in de tweede helft van de jaren vijftig een dorp, dichtbij Amsterdam dat wel, maar met een landelijke uitstraling. Aan de overkant van de Hartveldseweg lagen de uitgestrekte weilanden van boer Kreuger en de andere kant op lag de Ouddiemerlaan met boerderijen waar de koeien meer geluid maakten dan het verkeer rondom. Bovendien leken de Diemenaren het net iets rustiger aan te doen dan in de grote buurstad.

Groszenipper

In de Burgemeester Bickerstraat stond in het voorste gedeelte vlakbij de Hartveldseweg een cafeetje te koop. Het kleine

**Twee zaaltjes enige dagen
per week beschikbaar. Zeer
geschikt voor clubs.**

Café Baars
Diemen, Burg. Bickerstraat 7
Telefoon 53989

Advertentie Diemer Courant 18 mei 1946.

Wilt U na het feestvieren ook eens rustig
van Uw borrel of biertje genieten, dan naar

Café Mulder

Burg. Bickerstraat 7 — Diemen

Prima consumpties - Billijke prijzen

Advertentie Feestkrant 1948.

De Burgemeester Bickerstraat aan het einde van de jaren dertig. Bij het uithangbord "Bieren" is het café van Groszenipper. Op de achtergrond is café 'Vervetjes' aan de Hartveldseweg zichtbaar (foto coll. Gemeente Archief Diemen).

café had al een lange traditie van ver voor de Tweede Wereldoorlog toen Groszenipper er de uitbater was. Gerrit Smit (91) herinnert het zich als een soort huiskamercafé met een vast publiek: "Er kwamen veel werkmensen die hun loon uitbetaald kregen in de kroeg. Aan het eind van de avond kwamen ze vaak zwalkend voorbij op de Ouderkerkerlaan." Na Groszenipper, wiens zoon Jan nog jarenlang jeugdleader was bij D.V.A.V., dreven in ieder geval kort na de oorlog de familie Baars en daarna tante Aatje en Piet Mulder het café een tijdje onder de naam café *Mulder*. Toen Ton Blansjaar het café overnam, stond in geschilderde sierletters op de ruit: "Café 't Trefpunt"

en vlak daaronder "t Straatje". Dat laatste was ook de naam waaronder het café in Diemen bekend stond.

'Rooie Flip'

Ineke Blansjaar: "We voelden ons snel thuis in Diemen. Het was een gezellig boerencafé, een leuke, bruine kroeg als een soort huiskamer. Je kwam binnen via een stoepje en dan stond links de bar. In het midden stond een groot biljart en tegen de wand stond een jukebox." De deur ging al vroeg open; het kwam dan regelmatig voor dat pastoor Mol van de Sint-Petrus' Bandenkerk een kopje koffie kwam drinken om even bij te praten. Tenslotte waren de Blansjaars ook van katholieke huize. Overdag was het rustig, al stapten er wel eens toeristen binnen om even wat te drinken. Aan het eind van de middag, tegen borreltijd, druppelden de merendeels vaste clientèle binnen om de zorgen van de voorbije werkdag even opzij te zetten. Daar waren onder anderen Dick van Dijk, de smid van de Ouddiemerlaan, Hein Kok, die met paard en groentewagen door Diemen trok en Pim van de Vuurst, de zoon van de eigenaar van het gelijknamige café aan de Oosterringdijk, net over de gemeentegrens. Met een biertje in de hand werden de laatste nieuwtjes uitgewisseld, werd een mop verteld, een grap uitgehaald of een biljartje gelegd, terwijl de schaaltes met kaas en worst van hand tot hand gingen. Voor wie verder nog trek had, stond op de bar een schaal met gekookte eieren. Ook Flip de Fluiter, de bladenman uit Duivendrecht, kwam even bijpraten en een borreltje drinken. Ineke: "Flip bracht tijdschriften rond in Diemen. Het leek wel of hij altijd

Café 't Treffpunt'/'t Straatje' aan de Burgemeester Bickerstraat 7 rond 1958 (foto coll. I. Blansjaar).

Café 't Straatje' in 1958. Mies Blansjaar maakt een dolletje met Dick van Dijk, de smid van de Ouddiemerlaan. Zij heeft de pet van Dick opgezet (foto coll. I. Blansjaar).

Borreltijd in café 't Straatje' eind jaren vijftig. Ton Blansjaar en een kelner staan achter de bar, terwijl Mies Blansjaar een praatje maakt met groentehandelaar Hein Kok. (foto coll. I. Blansjaar).

opgewonden was. Hij had een groot rood hoofd; om die reden noemden ze hem ook wel 'Rooie Flip.' En als het kasteleinsavond was, bevriende kasteleins hadden immers de traditie om een vaste avond te gaan stappen, kwam Piet van Leeuwen van hotel-café-restaurant *De Kroon* aan de Muiderstraatweg ook even goedenavond zeggen.

Spannende taferelen

Ineke, die toen getrouwd was met Wout Veldhuisen en die hem nota bene in de zaak had leren kennen, werkte mee totdat het niet meer te combineren viel met het moederschap van drie kinderen. Vader Ton kletste gezellig mee met de klanten en moeder Mies hield de boel in de gaten. Ineke: "Mijn vader was een grote goeie man, die altijd in was voor een praatje en met iedereen vrienden was. Maar soms dronk hij wel eens wat te veel. Mijn moeder was een lieve vrouw, maar zij kon ook een kenau zijn." Mies Blansjaar was duidelijk de baas in het café. Ze had dat wel geleerd in café *Sport*, hun vroegere zaak aan de Linnaeusstraat. In hun beginperiode had ze de strijd moeten aangaan met een stukje Amsterdamse onderwereld. Ineke: "Mijn ouders hadden *Sport* overgenomen uit het faillissement van een beruchte Amsterdamse eenarmige souteneur die langs bleef komen. Maar binnen de kortste keren had mijn moeder het café schoon van animeermeisjes en hun vriendjes." Die zaken waren echter in 't Straatje niet aan de orde. Het enige kabaal kwam wel eens van de vrouwen die hun manlief uit het café haalden. Aan het eind van de werkweek verschenen de mannen vaak goedgehumt in de zaak met het papieren loonzakje in de binnenzak. Een deel van het loon was al uitgegeven, want door de week dronken ze vaak op de pof en verdween de rekening in het grote boek. Maar nu was het dubbel feest: week-

Hein Kok proost met de fotograaf in 't Straatje'. Kok was als groente-handelaar een bekende straatfiguur in het Diemen van de jaren vijftig en zestig. Achter Kok sluit Mies Blansjaar even de ogen (foto coll. I. Blansjaar).

Toon Blansjaar tapt een biertje in 't Straatje' (foto coll. I. Blansjaar).

Café 't Straatje' in de jaren vijftig. Ineke Blansjaar noteert een bestelling in het boek achter de bar (foto coll. I. Blansjaar).

end voor de deur en geld op zak. Aan het vieren van dat feestje maakte een ziedende echtgenote met een priemende blik in de deuropening van het café regelmatig een einde: "Eruit jij!!" De kinderen van de familie Hartsink, die aan de overkant van 't Straatje woonde, hadden de grootste pret als zich op de stoep weer zo'n 'real life soap' afspeelde. Moeder Hartsink vond het allemaal wat minder: "Weg bij dat raam, Straks komen ze nog hier naar toe."

Jopie de aap

Op een gegeven moment stapte tijdens het borreluur een bekende Diemense taxichauffeur het café binnen met de wonderlijke woorden: "Hé tante Mies, ik heb een apie voor u." Met

stomheid geslagen keken de bezoekers eerst naar de deur en toen naar het beest dat inmiddels door het café huppelde. De taxichauffeur had het aapje als betaling voor een ritje gekregen van een zeeman. Mies Blansjaar sribbelde voor de vorm nog even tegen, maar het zeuren van de aanwezigen ("Toe nou, hij is leuk, tante Mies, neem 'm nou voor in de zaak") had succes. Zo bleef de aap, Jopie genaamd, een paar jaar. In het begin liep hij los door de zaak en alleen bij grote drukte ging hij in zijn hok naast de warme ronde potkachel. Toen de jaloerse Jopie echter zijn tanden zette in de kap van de kindergewagen, ging hij voorgoed in zijn hok. Alleen na sluitingstijd mocht Jopie dan weer rondlopen. Dan liet hij onmiddellijk zien dat hij een echte café-aap was. Linea recta wandelde Jopie naar de tap om daarna even aan de tapkraan te lurken.

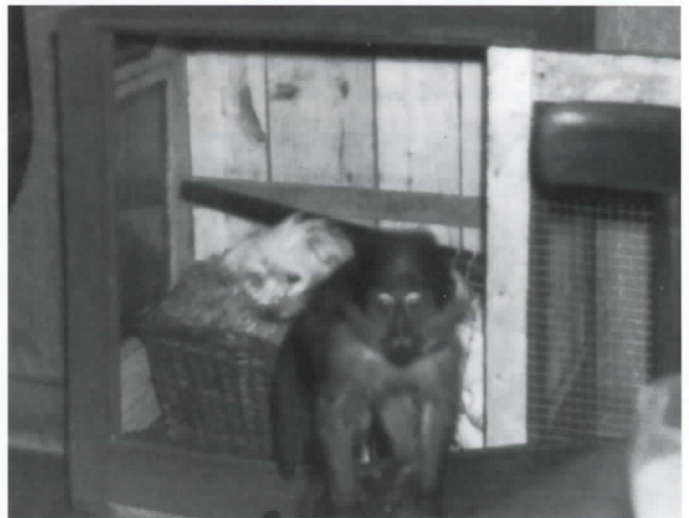
Jopie werd later meegenomen door een keurige dame uit Arnhem die aan het eind van een Amsterdamse winkeldag altijd even aanliep in 't Straatje. De dame was gek op Jopie en woonde in een grote villa in de bossen. Toen ze aanbod om Jopie in huis te nemen, zei Mies die intussen gehecht was aan het beest: "Als-ie er een goed leven heb, mag je 'm meenemen."

Winkelcentrum

De huisregels van Mies Blansjaar waren duidelijk. Het gebeurde wel eens dat er eens beschonken dorpsgenoot binnenwankelde. Per slot van rekening was een café in Diemen ook regelmatig het einde van een langere tocht door Amsterdam en de laatste halte vlak voor huis. Deze klant werd dan door Mies met zwarte koffie weer bij de mensen gebracht en hij kreeg onder geen beding meer sterke drank. Als de aanwezige cafébezoekers haar wel eens wezen op de zinloosheid van deze betrokkenheid, werd Mies een beetje boos en zei dan: "Die man moet toch weer gewoon naar zijn vrouw."

En als de klanten wel eens moeite hadden met de klok dan verscheen de dienstdoende agent wel even kort na enen om met een borreltje in de hand mee te helpen afsluiten. De gemoedelijkheid stond in groot contrast met de hectiek in hun vroegere café *Sport* aan de Linnaeusstraat. Daar moesten de agenten nog wel eens een tandje bij zetten om onrust te beteugelen.

Rond 1960 kwamen de eerste geluiden uit het gemeentehuis aan de Hartveldseweg naar buiten over de bouw van een nieuw

Jopie was rond 1960 het café-aapje van 't Straatje'. Jopie lurkte graag even aan de tapkraan als de klanten vertrokken waren (foto coll. I. Blansjaar).

winkelcentrum. Die plannen zouden op termijn ook de doodsteek betekenen voor de wat verouderde winkelstand rond de Hartveldseweg, dus ook voor de winkeltjes in de Burgemeester Bickerstraat. De familie Blansjaar wilde in geen geval naar een nieuw winkelcentrum. Het schijnt dat er nog even sprake is geweest van een korte periode dat de familie Van der Made het café in pacht had, maar serieuze onderhandelingen over een verkoop voerden de Blansjaars met Koos Krommenhoek en zijn echtgenoot Lena Krommenhoek-van Dam uit Amsterdam. Ineke Blansjaar: "Ik weet niet hoe ze aan elkaar zijn gekomen, maar mijn moeder was wel selectief. Ze hadden een goedlopende tent en ze wilde beslist dat hij weer in goede handen kwam. Het klikte meteen met de familie Krommenhoek."

Café De Roemer

De familie Blansjaar vertrok naar Zaandam en probeerde daar, met dochter Ineke en schoonzoon Wout, een discotheek op te zetten. Na een jaar vol tegenslag streken Mies en Ton Blansjaar, een illusie armer, weer neer in Amsterdam-Oost. Ditmaal in de Javastraat waar zij tot 1974 café *De Roemer* beheerden.

Ze verhuisden daarna naar Amsterdam-Zuidoost. Mies Blansjaar overleed in 1980, Ton Blansjaar vijf jaar later. Ineke Blansjaar woont, met een kleine onderbreking, al bijna vijftig jaar in Diemen.

Krommenhoek

Al een tijdje was het echtpaar Krommenhoek, afkomstig uit de Amsterdamse Jordaan, op zoek naar een geschikte ruimte om een eigen zaak te beginnen. Lena werkte al een tijdje in een café

Koos Krommenhoek en Joke Hoeben voor café 't Straatje' rond 1965 (foto coll. Koos Alberts).

Mies Blansjaar drukt op de knopjes van de Seeburg Jukebox (foto coll. I. Blansjaar).

van een familielid en Koos Krommenhoek wilde zijn beroep van sloper graag inruilen voor een beroep in de horeca. Daarbij kwam dat veel familie van Lena al in de horeca zat.

In het voorjaar van 1961 verhuisde het gezin Krommenhoek met dochter Anja (15) en zoon Koos (14) naar Diemen. Koos, die ruim twintig jaar later onder de artiestennaam "Koos Alberts" zou uitgroeien tot een van de Nederlands populairste zangers van het levenslied: "We verhuisden meteen uit de Indische buurt in Amsterdam naar de Burgemeester Bickerstraat. We sliepen met z'n vieren achter het café in een soort opslagruimte, want de woning boven de zaak werd eerst nog bewoond door de familie Blansjaar." Toen deze vertrokken was, verbouwde Krommendijk, die ook veel familie had in de bouw, de bovenetage tot een huiskamer en drie slaapkamers.

'Blauwe Flip'

Het interieur van het café liet Krommenhoek intact. Wel kwamen er in de loop van de tijd een gokkast en een televisie in de zaak. Het werd ook een gewoonte om gezellig met een groep bekenden een voetbalwedstrijd op de televisie te bekijken. En Koos gooide wel eens een dubbeltje in de *Seeburg* jukebox om een nummer van Paul Anka te beluisteren. De vaste klanten van 't Straatje waren hun thuishaven trouw gebleven; de meesten van hen luisterden liever naar de een van de vele Nederlandstalige meezingers van de Zangeres zonder Naam, Tante Leen of Willy Alberti. Pim van de Vuurst werkte inmiddels in de bediening. Koos herinnert zich ook nog de groentehandelaar Hein Kok en zowaar ook Flip de Fluiter. Deze ontleende zijn tweede bijnaam aan de kleur van zijn gezicht. Dat was al zo bij Blansjaar, alleen was curieus genoeg 'Rooie Flip' in een paar jaar tijd 'Blauwe Flip' geworden.

'Ome Manus'

Vol tederheid spreken Koos en zijn vrouw Joke, die in die jaren al verkering hadden, over ome Manus van der Vegt. Een zandschipper die iedere dag tussen vijf en zes aanlegde aan de wal van de Keulsche Vaart. Manus had een vaste kruk aan de kant van het raam. Die plek werd, hoe druk het ook was, altijd vrijgehouden. In later jaren werd er, toen Manus wel eens moeite had met het opstapje van het café, speciaal voor hem een beugel aan de zijkant van de deur gemaakt.

Toen op 13 juni 1963 de kruitfabriek in Muiden ontplofte, sneuvelden ook in Diemen veel ruiten. Ook het grote raam van café 't Straatje dat ook nog steeds in sierletters de naam "t Trefpunt" vermeldde, ging vlak naast de vaste kruk van Manus, aan diggelen. Een vroege wandelaar zag de volgende dag een glasscherf rechtop tegen de pui van het café staan. "Het vreemde was," zegt Hans Nieuwenhoff, de vroege wandelaar, "dat precies op dat stuk glas uitgerekend de naam "t Trefpunt" was te lezen."

Hertha

Koos had geen moeite met de overgang van Amsterdam-Oost naar het dorpse Diemen. In tegendeel: hij vond het heerlijk om naar de Diem te wandelen met zijn herdershond Hertha, een afgekeurde blindengeleidehond. Hertha droeg de bamboe vishengels van de Burgemeester Bickerstraat tot aan de Diem in zijn bek. Voordat de dobber in het water lag, was Hertha er al ingesprongen, tot groot vermaak van zijn baas. Koos: "En als het feest was in het café en er een mannetje of vijftig binnen waren, werden de jassen in de achterruimte op bed gegooid. Op een keer had Hertha zijn tanden in een stuk of vijf jassen

Koos Krommenhoek, die begin jaren zestig 't Straatje' overnam, samen met zoon Koos aan het werk (foto coll. Koos Alberts).

Koos Krommenhoek (Koos Alberts) voetbalde eind jaren zestig bij 'D.V.A.V.', het huidige 'sv Diemen'. Koos zit op de voorste rij tweede van rechts (foto coll. sv Diemen).

gezet. Tja, hilariteit alom natuurlijk." Koos is er nog steeds van overtuigd dat Hertha in de strenge winter van 1963 (Reinier Paping!) zijn leven en dat van zijn vriend Leo redde. De jongens waren met Hertha over het ijs naar Marken gelopen. Op de terugweg kwam er plotseling mist opzetten, maar Hertha bracht de twee waaghalzen toen weer netjes terug naar de wal.

Meezingen

Het café liep goed. De werklieden uit de buurt kwamen er graag. Tijdens het borreluur was het vaak gezellig. De muziek uit de jukebox werd flink meegezongen en op het groene *Wilhelmijnabiljart* werd 'telefoonboekje' gespeeld. Er was, net zoals in de tijd van Blansjaar, geen uitgebreide keuken. Een portie leverworst, een portie kaas, een balletje gehakt of een tosti, dan had je het wel gehad. "En pinda's", lacht Joke, "veel zoute pinda's, goed voor de omzet." En soms was het feest, had iedereen zich verkleed en werd er gedanst. Krommenhoek sr. was een gezellige prater en kletste er vrolijk op los. En hij was voor de duivel niet bang. Toen er een stel opgeschoten jongens uit het naburige Driemond een beetje lastig werd en op een vechtpartijtje uit was, zette hij ze zonder pardon met een paar rake klappen op de stoep van de Burgemeester Bickerstraat.

Geen drank

Koos voelde zich niet aangetrokken tot het caféleven. "Nog niet, ik heb er niets mee. Toen kwam ik ook nooit achter de bar, ja om een stukkie worst te halen, maar verder niet. Ik heb nog nooit een druppel gedronken en nog nooit gerookt." Als reden dat hij niet drinkt, zegt Koos: "Ten eerste lust ik gewoon geen alcohol, maar ik heb ook te veel ellende gezien. Drank op, dan agressief en dan heibel." Op een keer stond in alle vroegte de politie aan zijn bed. De vorige avond had Koos een beschonken klant, die met de bus mee moest, netjes naar het bushokje aan de overkant van de Muiderstraatweg gebracht. Waarschijnlijk had de man even later tijdens een plasje in de Weespertrekvaart zijn evenwicht verloren en was hij verdronken. Koos was de laatste die hem in leven had gezien. "Ja, dat gaat je op zo'n moment niet in je kouwe kleren zitten," zegt Koos.

Luycks en Dagra

Koos sleutelde graag op de stoep aan een brommertje of voetbalde op het sportveld achter de Hervormde Kerk aan de overkant van de brug. Met Joke en hun vriendenkring was het

Staatbeeld van de Burgemeester Bickerstraat halverwege de jaren vijftig (prentbriefkaar uitg. Diemer Boekhandel C. Smit Jzn., coll. HKD).

heel gezellig. De zomers brachten ze door in de huisjes van hun ouders op het kamp in Oud-Valkeveen waar Joke en Koos elkaar in 1961 ook hadden leren kennen. En af en toe werd er met vakantiewerk een centje bijverdiend: Koos natuurlijk tussen de zure bommen en mayonaise bij *Luycks*, terwijl Joke vitaminepilltjes in een potje stopte bij *Dagra* met "Brandend zand" op de achtergrond.

Af en toe gingen ze uit in de stad, maar ze waren ook gek op sporten. Joke handbalde bij T.O.G. en Koos voetbalde bij verschillende Amsterdamse clubs en later ook nog een paar seizoenen bij D.V.A.V.

'Ome Ko'

Na de brommertijd kocht hij al voor zijn 18e verjaardag zijn eerste auto. Koos: "Ik denk dat ik toen in twee jaar tijd wel dertig auto's heb versleten. Ik lag altijd voor de deur onder een auto te sleutelen. Soms leek het wel of het café bij een autosloperij hoorde." Natuurlijk kocht Koos op een gegeven moment zijn eerste sportwagen: een oude MG met een open kap. Koos: "Mijn moeder wilde graag mee, maar ze was net naar de kapper geweest, Toen we terugwaren, zag ze eruit of ze met haar vingers in het stopcontact had gezeten." Op zaterdagavond reed Koos wel eens naar Ome Ko in Muider, met drie sportauto's achter elkaar. "Ik herinner me Jan Veen, die andere naam ben ik even kwijt," zegt Koos. Ome Ko van der Weijde, de eigenaar van het legendarische café in Muider, kwam overigens op zijn traditionele stapavondje vaak even binnen bij café 't Straatje.

De altijd nuchtere Koos werd wel eens voor een klusje gevraagd. Af en toe reed hij heen en weer naar Groningen. Koos: "In het café kwam ook een zeeman, die me tweehonderd gulden bood voor dat ritje. Hij wilde in Groningen even een dame bezoeken. Niet om haar te spreken natuurlijk, want dan had hij ook wel de telefoon kunnen pakken."

Trouwen in Diemen

Voor Joke en Koos zal Diemen altijd een speciaal plaatsje in hun gedachten houden, waar zij immers op 1 september 1967 trouwden. 's Morgens kwam in de Burgemeester Bickerstraat een koetsje voorrijden en Koos ging Joke ophalen in Amsterdam-

Oost. Koos: "Ik was natuurlijk pas twintig jaar. We reden in dat koetsje over de Middenweg naar het Ambonplein. Ik schaamde me rot en zat helemaal in het hoekje van de koets. Doodsbenauwd dat de jongens en meiden me zouden zien." Daarna ging de stoet, die inmiddels uit zes koetsjes bestond, naar het oude raadhuis aan de Hartveldseweg waar ze werden opgewacht door de stamgasten van café 't Straatje.

Het betekende het vertrek van Koos uit Diemen, want het pas getrouwde paar kon een woninkje huren aan de Commelinstraat driehoog achter in de Dapperbuurt. Maar natuurlijk kwamen Koos en Joke nog vaak in Diemen.

Begin jaren tachtig werd zijn vader ziek en besloot hij café 't Straatje te verkopen. Na de verkoop verhuisde de familie Krommenhoek naar de Raadhuisstraat. Jacobus Krommenhoek overleed in februari 1991 op 66-jarige leeftijd. Lena Krommenhoek-van Dam is 80 jaar en woont in een bejaardenhuis in Hierden.

Van Diest en Stobbelaar

Krommenhoek verkocht zijn zaak aan Chris van Diest, een bloemenman van de Dappermarkt en Reek Stobbelaar, een lokale verzekeringsagent. Lang duurde dat niet, want in 1983 stond het café weer te koop.

Joke Hoeben en Koos Krommenhoek trouwen op 1 september 1967 in het gemeentehuis aan de Hartveldseweg. De stamgasten van café 't Straatje' komen een kijkje nemen (foto coll. Koos Alberts).

Café 't Pandje' aan de Ouddiemerlaan 11 in 1987 (foto Gerrit Hols).

Herman Beijnes in mei 1992 in actie in café 't Pandje' (foto Gerrit Hols).

Biljarten in café 't Pandje' in 1987. Terwijl overal in Amsterdam de biljartafels langzaam verdwijnen, heeft 't Pandje' er een extra biljart bijgezet (foto coll. H. Beijnes).

Beijnes

Aan de overkant van 't Straatje woonde nog steeds mevrouw Hartsink, van wie de kinderen zich al in de jaren vijftig vergaaptten aan de wilde taferelen die zich soms aan de overkant afspeelden. Zij zag het café te koop staan en wist dat haar kleindochter Susanne zich niet happy voelde in De Bilt. Daar had zij samen met haar man Herman Beijnes een café overgenomen. Herman: "Via mijn werk als kabellasser was ik in de regio Utrecht terecht gekomen. Het werk ging goed, maar mijn grote wens was toch een eigen café." Dat was begonnen in de jaren dat Herman voetbalde bij JOS in de Watergraafsmeer. JOS was een gezellige buurtclub, die op sportpark Drieburg voetbalde op een steenworp afstand van de Schagerlaan waar Herman opgroeide. JOS was ook de club die in die jaren als

springplank diende voor de imposante trainerscarrière van Rinus Michels. Herman die op zaterdag voetbalde, stond op zondag achter de bar van de gezellige kantine. Het JOS-bestuur met Piet Houber en de legendarische secretaris, oud-politieman Gerrit Klein, herkende het talent van Herman toen de baromzet door de kunsten van Herman flink stegen. Piet Houber zei toen al dat Herman geknipt was voor de horeca. Susanne, wier ouders jarenlang café *Brugzicht* in Duivendrecht beheerden, stond niet bepaald te trappelen van enthousiasme. Net als Ineke Blansjaar en Koos Alberts kende zij de keerzijde van de horecamedaille: lange dagen maken, hard werken, de gevolgen voor het gezinsleven en de gevaren die alcohol altijd met zich meebrengt. Duidelijke afspraken tussen Susanne en Herman brachten uitkomst.

Maar café *Candlelight* in De Bilt werd geen succes, dochter Sharon was net geboren en vooral Susanne miste de vertrouwde Diemense omgeving. Oma Hartsink drong aan dat als ze toch in de horeca wilden blijven, ze maar eens aan de overkant moesten informeren.

Paard om het biljart

En zo opende in augustus 1983 Herman als café-eigenaar in Diemen de deuren van 't Straatje waar aan de rechterkant nog steeds de beugel van Manus van der Vegt zat. Herman, met veel gevoel voor understatement: "Het café had zijn beste tijd gehad. Het was oud, er was geen keuken en door de afbraak in de straat werd het er allemaal niet beter op." Toch was het gezellig in het café waar Leo van Leeuwen smakelijk kon vertellen over vroeger tijden. Zoals die keer dat de oude Krommenhoek geen geld meer wilde uitgeven aan een reparatie van de stroeve bierpomp. Hij had wel een oplossing: een beetje petroleum eroverheen en klaar was Kees. Toch keken de klanten een beetje raar toen zij het bierglas aan de mond zetten, maar ook tegelijkertijd onder hun neus hadden. Of die keer dat Leo de pony van schillenboer Toon Vermeulen het café inhaalde en er een rondje mee langs het biljart liep.

Herman moest af en toe ook wel even wennen aan de soms bijzondere klanten. Toen op een avond de Ajax-spelers Jesper Olsen en Jan Molby binnen waren, keken ze hun ogen uit toen een bezoeker plotseling van de bloemen op de bar begon te eten.

In 't Pandje' ontmoeten velerlei sportlui elkaar. Voetballers, biljarters, vissers, maar armworstelaars vchten in het verleden in 't Pandje om het kampioenschap. De familie Verkaik van de Stammerdijk kende gerenommeerde armworstelaars (foto Gerrit Hols).

't Pandje

In 1983 gebeurde pas waarvoor Ton Blansjaar twintig jaar eerder was weggegaan uit Diemen: de huizen aan het begin van de Burgemeester Bickerstraat zouden afgebroken worden. Op die plek waren geen bedrijfspanden gepland, wel kreeg de horeca van de Burgemeester Bickerstraat de gelegenheid om de open ruimte aan de Ouddiemerlaan te bebouwen. Raymond Ho, die sinds een paar jaar in de voormalige radiozaak van Kaskens het Chinese restaurant *Ling Hong* dreef, en café 't *Straatje* zouden de overstap maken. Natuurlijk was het een enorme uitdaging en kans om letterlijk van de grond af aan te beginnen. Toen de heer Vastenhouter van de *RABO-bank Diemen* zijn fiat gaf voor de financiering ("Dit is een ondernemer"), konden Herman en Susanne thuis proosten op 'ons pandje' waarmee de naam van het nieuwe horeca-etablisement aan de Ouddiemerlaan 11 een feit was: "'t Pandje".

De laatste periode in 't *Straatje* was niet gemakkelijk. Met het wegtrekken van de bewoners en winkeliers verdween ook de sociale controle en vormde het stukje Bickerstraat met aan weerszijden de slooprijpe huizenrijtjes een doelwit voor inbrekers. Liefst veertien keer sloegen zij hun slag, waarbij zelfs foto's en tekeningen van de muur verdwenen. Op Koninginnedag, 30 april 1985, trok Herman Beijnes de deur van 't *Straatje* voorgoed dicht.

Opening

Dagenlang puzzelden Herman en Susanne met uitgeknipte schaalmodellen en meetlatjes om de grote ruimte aan de Ouddiemerlaan aan te kleden. Twee zaken stonden vast: een balken plafond en een gemetselde bar met veel ruimte erachter. Toen het buitenwerk gedaan was, kon vakman en alleskunner Joop Hartsink beginnen met het realiseren van de plannen van Herman en Susanne. Op 21 mei 1985 was de droom van Herman, een eigen café geheel volgens eigen wensen, werkelijkheid geworden.

Aan de achterkant van 't *Pandje* in het "Herman Beijneshof" test Herman de jenever van het merk "Amsterdammertje". De fooienpot van 't *Pandje*, een afgezaagd echt Amsterdammertje, is er even bijgezet (foto Gerrit Hols).

Café 't *Pandje*. Herman tapt een biertje, terwijl zijn vrouw Susan toekijkt (foto 2008 Wiard Krook).

Sociaal gebeuren

Herman omschrijft 't *Pandje* met een vaste kern van 150 klanten als "een sociaal gebeuren voor het dorp." Los van de kernactiviteiten zoals in een gezellige sfeer een glaasje drinken of een hapje eten, organiseert hij regelmatig speciale activiteiten. Zo zijn er talloze avonden geweest met live muziek. Herman: "Ik heb inmiddels een stal met twintig zangers, onder wie natuurlijk de Diemenaar Peter Beense. We hebben een eigen installatie. Dat is een heel verschil met vroeger toen elke artiest zijn eigen spullen moest meesjouwen." Er waren karaoke-avonden, puzzelritten, après-ski avonden, een talentenjacht waar René Froger nog even langs kwam en onlangs nog een Volendamse avond. Dat zijn de evenementen waar *RABO*-man Vastenhouter op zinspeelde ("Deze man is een ondernemer."), toen hij Herman zijn vertrouwen gaf.

Tijdens het *Diemer Festijn* is het een vier dagen lang doorlopend gekkenhuis met honderden dorstige klanten. Er is in de loop der jaren ook weer heel wat gekkigheid geweest zoals die keer dat Leo van Leeuwen, hij weer, achter de rug van barvrouw Ellie een grote makreel in de speelbak gooide. Een andere keer stond er een varkenskop op een stok toen Ellie even de keuken inliep...

Ajax

Ook verschillende Ajax-spelers vonden de weg naar 't *Pandje*. Marco van Basten en John van 't Schip, toen al maatjes, leenden op een avond een fles *Tia Maria*. "En ja," zegt Herman, "keurig daarna een fles teruggebracht." Ronald Koeman kwam in zijn spelerstijd vaak op zondagavond even wat drinken met Bartina. Herman: "Bamzaaien met Ronald en Jan Koopmans om een broodje shoarma. Wie de klos was, moest toen echt naar Amsterdam-Oost, want dat was in Diemen nog niet te krijgen. Later kwamen ook Frank Rijkaard, Jari Litmanen en Danny Blind wel eens wat drinken."

Daarentegen zijn er ook rustige biljartavonden. Herman: "Helemaal tegen de stroom in. Overal verdwijnen de biljarts uit de horeca, hier hebben we een extra biljart geplaatst." Op maandag biljart de libre-club, op dinsdagavond is de damesclub bezig op het groene laken, op donderdagavond is er de

Burgemeester Bob de Hon benoemt in 1992 Herman Beijnes tot "Nachtburgemeester van Diemen". Susan is uiteraard "Nachtburgemeestersvrouw" (foto coll. Beijnes).

driebandenclub met spelers uit de wijde omgeving. En op donderdagmiddag is het Pandje 65+ voor Diemense bejaarde biljarters met een biertje voor een 65+-prijsje. En wie op een vroege zondagmorgen toevallig op de Muiderstraatweg is, kijkt zijn ogen uit naar de optocht van een kleine honderd vissers die na een wedstrijd in 't Pandje om 6 uur 's ochtends hun sterke verhalen uitwisselen.

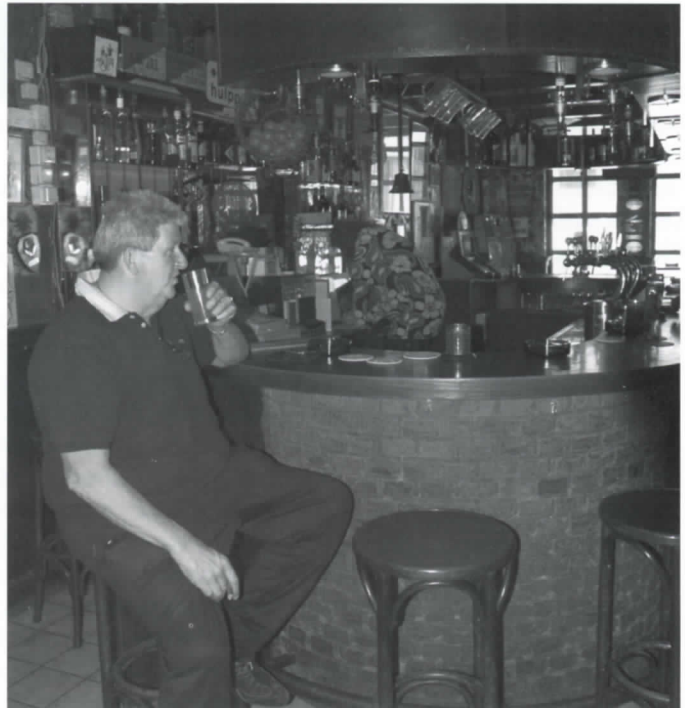
Donny Hijzelendoorn

De vrolijkheid en de lach die vaak door 't Pandje klonk, stond in schril contrast met de verslagenheid en de stilte die volgden op de fatale gebeurtenis op 11 augustus 2002. Na een bezoek aan 't Pandje verongelukte Donny Hijzelendoorn, 23 jaar, met zijn Mercedes op de Diempolderweg toen hij

De huidige situatie van "t Pandje" aan de Ouddiemerlaan 11 (foto 2008 Wiard Krook).

vlakbij huis was. Herman, altijd een gemakkelijke prater, valt even stil: "t Is afschuwelijk, zo tragisch. Onomkeerbaar. Zo definitief. Je kunt veel oplossen in het leven, maar dit was zo diep verdrietig." Samen namen de cafévrienden afscheid van Donny en met elkaar hebben ze Donny in Weesp begraven. Een paar maanden later werd Donny in het café herdacht met zijn familie en vrienden, het traumateam, de brandweer en de politie. Herman: "Zijn moeder Ans heeft tijdens die bijeenkomst zeer indrukwekkende woorden gesproken." Jaarlijks kwam de vriendengroep op Donny's sterfdag bij elkaar in 't Pandje. Vorig jaar was de laatste keer. Voor de deur hebben de vrienden en familie 50 witte ballonnen opgelaten. Aan de ballonnen zat een kaartje met de tekst: "Don, dit is de laatste groet die we je brengen."

Vlak voor de opening van zijn café neemt Herman Beijnes even pauze (foto 2008 Wiard Krook).

Herman Beijneshof

Herman is altijd bezig met vooruitdenken. Of het nou gaat om de plannen van een hotelletje naast 't Pandje, een vestiging in het nieuwe blok aan de Muiderstraatweg, een tijdelijke horecavoorziening aan de Hartveldseweg, de horeca in de theater *De Omval*, Herman denkt en praat graag mee, maar accepteert de mening van anderen en neemt geen onverantwoorde risico's. Maar bijzonder is Herman wel: in 1992 kroonde burgemeester Bob de Hon de eigenaar van 't Pandje tot "Nachtburgemeester van Diemen". En welke kroegbaas of horecaondernemer uit de rijke historie van Diemen kan zich beroemen op een eigen straatnaam? Herman: "Leveranciers hadden altijd moeite om de parkeerplaats aan de achterkant van het café te vinden. Enkele klanten opperden toen, in 1990, het idee om de parkeerplaats het "Herman Beijneshof" te noemen. Herman liet een echt straatnaambord maken en bevestigde dit aan de achterkant van zijn pand. Rien van Elderen en Frits Reurekas bevestigden vervolgens de status door in hun stratenboekje van Diemen het Herman Beijneshof een plek te geven in de categorie "Oude en niet officiële straatnamen".

PRIKBORD

Werldwinkelbus

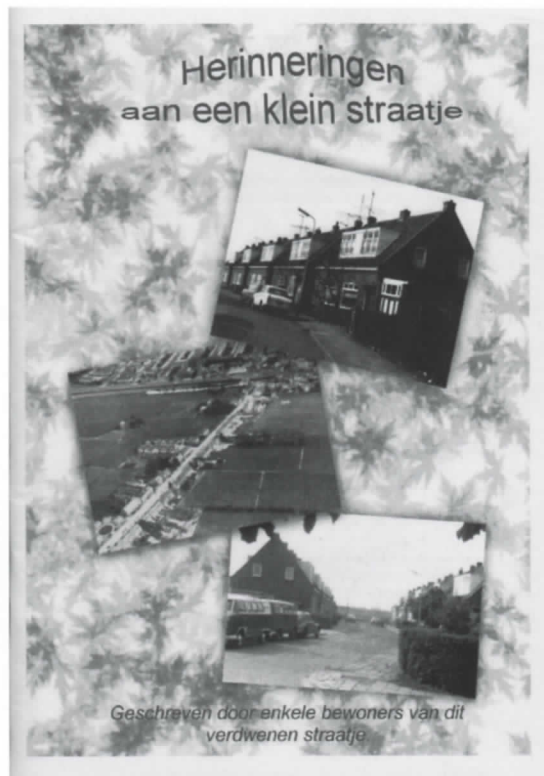
Naar aanleiding van de publicatie van het artikel "Tien jaar Werldwinkelbus 1997-2007" in ons vorige nummer ontving de redactie een paar correcties en aanvullingen van Alfons Ruitenbeek.

Het onderschrift van de foto op pagina 5 vermeldt dat de Diemense Werldwinkel-voorzitter Alfons Fischer tijdens de receptie in 'De Schakel', ter gelegenheid van de viering van het 10-jarige bestaan van de Rijdende Werldwinkel, een herinneringsboek overhandigde aan oud-wethouder en Werldwinkelsupporter van het eerste uur Alfons Ruitenbeek. In feite was het echter de heer Ruitenbeek die het (door hem samengestelde) herinneringsboek aan de heer Fischer overhandigde.

Verder deelde Alfons Ruitenbeek ons mede dat zijn (helaas in 2006 overleden) echtgenote Tonny Ruitenbeek-Schäffer niet in het begin van de jaren '80 actief lid werd van de Derde Werldwinkel maar zo'n tien jaar eerder.

De foto op pagina 2, waarop te zien is dat oud-burgemeester Bob de Hon op 20 september 1997 de rijdende werldwinkel officieel in gebruik nam, werd gemaakt door Alfons Ruitenbeek. Rechts op de foto staat Tonny Ruitenbeek-Schäffer gereed om een toespraakje te houden over de eerste rijdende werldwagen te Diemen.

Op pagina 19 komen we Alfons weer tegen, nu in zijn toenmalige functie als wethouder van Economische Zaken. Hij sloeg in 1984 de eerste paal voor het nieuwe restaurant van *Ling Hong* aan de Ouddiemerlaan 15.

Julianastraat

In september 2007 vond er op initiatief van Henny ten Cate en Dineke Groen een reünie plaats van oud-bewoners van de Julianastraat, vanaf 1962 de P.J. ter Beekstraat. Deze straat werd circa 1925 aangelegd. Vanwege de nieuwbouw in Diemen-Zuid verdween deze straat. In 1975 werd het laatste huis afgebroken. Dineke en Henny bundelden de geschreven herinneringen van hun oude straatgenoten tot een zeer leuk en leesbaar boekje van 24 pagina's. De teksten zijn verlucht met mooie, oude foto's. Wie interesse heeft in het boekje, kan contact opnemen met Dineke Groen, telefoon 6905793 of d.nieuwpoort@telfort.nl

Het boekje kost € 5.

De Smulhoek

Bij het verdwijnen van vertrouwde beelden uit Diemen kan binnenkort ook snackbar De Smulhoek aan de René Cassinlaan gevoegd worden. Veel Diemenaren haalden op deze plek jarenlang hun patatje en kroketje. Ook al tientallen jaren geleden bij 'Tante Annie' Hutters. Vanwege de komende renovatie en uitbreiding van het winkelcentrum en de bouw van woningen komt de nieuwe locatie van De Smulhoek bij het NS-station. Daarmee verdwijnt de echte, originele Nederlandse snackbar dus niet uit Diemen zoals wel eerder de snackbars uit de Burgemeester De Kievietstraat en de Arent Krijtsstraat het loodje legden (foto 2008 Wiard Krook).

Bezoekt Café

„DE KROON”

Mooie gelegenheid voor
BRUILOFTEN EN PARTIJEN

★
BILLIJKE ZAALHUUR

★
Slijterij en Bierbottelarij

★

MUIDERSTRAATWEG 24

1932

Bekendmaking

PROPAGANDA - FEESTAVOND

Diemer Dam-Vereeniging

op Dinsdag 18 Februari, in café „De Kroon”
Aanvang 8 uur precies

Men wordt beleefd, doch dringend, in uw eigen belang verzocht om vóór 8 uur aanwezig te willen zijn, daar de zaal geheel uitverkocht is. Het bestuur.

1947

Twee feestavonden

D - V - A - V

Dinsdag 4 en Donderdag 6
Maart, in „De Kroon”

„Harten op hol”

in 3 bedrijven

Kaarten a 75 ct (alleen voor
de tweede avond) bij Diemer
Boekhandel, Diemen

Na afloop bal

1947

Holl. Mij van Landbouw
Afdeling Diemen

Gelegenheid tot
bezigting van de prijzen
voor de te houden
landbouw-verloting

op Woensdag 22 October, 's avonds 7.30
tot 9.30 uur in de bovenzaal van Café „De
Kroon”. Het levend vee op Donderdag 23
October, van 10 tot 2 uur, op de boerderij
van de heer J. Staal, Ouderkerkerlaan 34.

Het Bestuur.

1947

Toneelgroep „Diemerkring”

Wegens enorm succes op veler verzoek nogmaals
opvoering van het Indo-drama

„Dolle Hans”

door Jan Fabricius

op Dinsdag 28 October 1947.
in „De Kroon” te Diemen.

Toegangsprijs f 1.25 (bel. inbegr.)

NA AFLOOP BAL ONDER LEIDING VAN KLAAS PEYS

Kaarten verkrijgbaar bij:

Meyer, Onderlangs 39 — C. Vreeken, Hartveldscheweg 34
Visscher, Joh. v. Soesdijkstr. 55¹ — de Ruyter, B. de Kievietstr. 76

1947

Feest in Diemen

Wilt U gezellig dansen,

bezoekt dan

Café „De Kroon”

Muiderstraatweg 24 — Diemen
Telefoon 55882

1948

Feest in Diemen Dansen in „De Kroon”

1949

Hotel-Café-Restaurant „DE KROON”

TELEFOON 5 58 82
DIEMEN

★

Wenst alle cliëntèle
en bekenden
een voorspoedig 1962!

★

1962

60 jaar

MAKELAARSKANTOOR

P. Kaskens

Op 16 mei 1903 werd de heer P. Kaskens
door de gemeente Diemen benoemd als
makelaar. Sedertdien is het makelaars-
kantoor in Diemen gevestigd gebleven,
nu voortgezet door zijn zoon.

Op 16 mei 1963 herdenken wij dit feit en
wij zullen hiervoor een receptie geven in
het hotel „De Kroon”, Muiderstraatweg 24 te
Diemen, 's middags van 3.00—5.00 uur.

P. KASKENS, Hartveldseweg 37, Diemen.

1963

Op 28 november a.s. hopen onze
geliefde ouders en grootouders

C. DEN HARTOG

en

N. DEN HARTOG-HAGEN

de dag te herdenken, waarop zij
voor 50 jaar in het huwelijk traden

Diemen, november 1963
Ouddiemerlaan 26

Hun dankbare kinderen en
kleinkinderen

Receptie zondag 24 november a.s.
van 14.30-16.00 uur in Hotel „De
Kroon”, Diemen.

1963

CONFORTABEL WONEN

Dubbele Ramen

- Houten kozellen met de laatste technieken
- Buiten- en binnenkozellen
- Houten kozellen met isolatie
- Hout- en metaalkozellen met dubbele ruit en isolatie
- 10 jaar garantie
- Het is „after the war” gebouwd naar het voorbeeld
- Het is vóór de oorlog gebouwd naar het voorbeeld van de laatste jaren

Introductie SHOW

Hotel „DE KROON” Diemen

1964

Groot Kinderfeest

op woensdag

28 oktober a.s.

Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van de Bouwvereniging Diemen
wordt een groot kinderfeest gehouden in Hotel de Kroon, Muiderstraatweg
24 in Diemen op woensdag 28 oktober 1964.

Dit kinderfeest is toegankelijk voor alle jongens en meisjes van 6-12 jaar.
Zorg dat je er slag bij bent want er zijn maar 2 voorstellingen.
Eerste voorstelling om 2 uur 's middags.
Tweede voorstelling om 4 uur 's middags.

Jeugdverteiler Hen Carben brengt een fantastisch programma a.m. Muziek
dansen, geschieden, jongleren en een prooiact op het toneel.
Kaarten zijn verkrijgbaar op ons kantoor Ouddiemerlaan 25, Diemen,
bij het rijdend bankkantoor in Amstelham-Oost en op de zittingen in het
Witte Kruis gebouw te Diemen.

1964

HOTEL — CAFE — RESTAURANT

„DE KROON”

opent de kroon voor bruiloften en
partijen.
Muiderstraatweg 24 — Telefoon 55882

1965

Proef eens onze specialiteit

Chateau briand à la stroganoff 2 personen f 30,-

Voor tafelereservering.

Hotel „De Kroon”

Telefoon 355882.

1971

rest. de kroon

MENU van deze maand

ASPERGESOEP, VARKENSHAASJE
in Cognacsau met kippelever
ANANAS MET SLAGROOM f 15,-

tafelreservering: Muiderstraatweg 24
TEL. 020-355882

1972